

UZSOKI MÁRIA

RÉKA

ÚJABB KALANDJAI

DOMBALJÁN

Czupi Kiadó

B. Misi bácsi és G. Rezső bácsi emlékére

*Szonjának, Attilának, Emőkének,
ifjabb és idősebb Lászlónak, Tibornak,
Évának, Gabriellának*

Uzsoki Mária

Réka újabb kalandjai Dombalján

Nagykanizsa 2020

A rajzokat készítette: Fehér János

Nyomdai előkészítő: Tábori Zita

A meseregény szereplői kitalált személyek. Ha bárkit közülük, vagy bármelyik helyszínt az olvasó ismerősnek véli, az csak az írói fantázia és a valóság különös találkozásának az eredménye.

ISBN 978-963-9782-74-7

Czupi Kiadó
8831 Nagykánizsa, Pityer u. 19.
www.czupi.hu

A sorozat korábbi részei elolvashatók az interneten a kiadó honlapján (www.czupi.hu). Hamarosan ez a kötet is ott lesz elérhető. A kötetekhez a történetet felidéző kérdéseket készített Azolo (www.azolo.hu).

Tartalomjegyzék

Megérkezés	7
Morzsa, Cecília	12
Ancsa és a csibéi	16
Körjáték Réka, Kincső és Kristóf módra	21
Bújócskázás	26
Tani bácsi és a villanyoszlop	31
Egy kis nyugalom mindenkinek kell	36
Csapás	43
Bogárdomb	50
A régi pince titka	55
Törökrózsák	60
Mai Csipkerózsikák	63
Borzvár	68
Dédpapa mesél	77
<i>A hegylakók, a falu és a mező, ahol egykor</i>	
<i>palánkvár állt</i>	<i>80</i>
<i>A láp lakói és Vízvár építése</i>	<i>87</i>
<i>Sárkány vitéz és várának különös védelme</i>	<i>93</i>
<i>A várban folyó élet és Vízvár Sárkány-</i>	
<i>szigetté nevezése</i>	<i>101</i>
<i>Zsuzsanna várkisasszony és kedvenc</i>	
<i>paripája, Hajnalcsillag</i>	<i>105</i>
<i>Egy hegyi kirándulás és az épülő titokzatos</i>	
<i>pince</i>	<i>111</i>
<i>A váratlanul felbukkanó török portyázók</i>	
<i>és fiatal, délceg kapitányuk</i>	<i>117</i>
<i>A török tiszt sárkányszigeti látogatása és</i>	
<i>a különleges rózsá</i>	<i>120</i>

<i>Ez nem mese, hanem egy valóságos előadás és annak váratlan sikere</i>	126
<i>Dédpapa befejező meséje a rózsatövek elültetéséről, Sárkány uram családjának titokzatos eltűnéséről</i>	135
<i>Itt a vége.....</i>	142
Köszönetnyilvánítás.....	147

Megérkezés

Légy szíves, állj meg, fiam! – kérte dédpapa az unokáját, amikor a dombaljai falutáblához értek. Kiszállt az autóból, az út széléhez ballagott, megsimogatta a falut jelző tábla betűit.

– Isten segítségével ismét itthon – mondta, majd a többiekhez fordult: – Innen gyalog mennek. Nincs messze a házunk, jól fog esni egy kis séta.

– Remek ötlet! Veled tarthatok? – csiripelte lelkesen Réka. Hípp-hopp, kivarázsolta magát az autó gyerekeküléséből. – Édesanya, édesapa, ugye sétálhatok dédpapával? Két órát utaztunk, nem nyafogtam, nem szekáltam senkit, hogy beszélgessem velem, jó kislány voltam. Teljesen elzsibbadtak a lábacskáim. Szeretnék sétálni dédpapával.

A szülei egymásra néztek, majd bólintottak. Titokban mindketten abban reménykedtek, váratlan

meglepetést nem fog okozni kislányuk az ártatlannak tűnő séta közben.

– Otthon találkozunk – intett édesapa. Megvárta, míg Réka kiröppen a hátsó ülésről, aztán óvatosan elindította az autót.

Dédpapa és Réka leballagtak a gyalogjárdára. Nézték a lassan guruló autót, majd ők is a házuk felé vették az irányt.

– Úgy vonul be dédmamád Dombaljára, mint Erzsébet királyné a balmoráli kastélyába¹ – jegyezte meg dédpapa hamiskás mosollyal. – Nézd, milyen elegánsan integet az embereknek!

Valóban. Dédmama csipkés kesztyűs kacsóját kecsesen lengette a kapukban bámészkodó aszszonyok és férfiak felé.

Ugyanis időközben minden kapuban megjelentek a lakók, részesei akartak lenni a dédszülők nagy hazatérésének. Tudták, az idős házaspár hosszú heteket töltött a messzi kisvárosban, hogy segítsék kis dédunokájuk iskolakezdését. Már nagyon vágyódtak kedves falucskájukba, mégis megvárták az őszi szünetet.

Réka a szüleivel együtt itt tölti a vakációt, az öregek pedig végre hazaköltöztek.

¹ Balmoráli kastély: II. Erzsébet angol királynő és családja legkedvesebb nyári pihenőhelye. A 260 négyzetkilométer alapterületű birtok kiemelten védett terület. Különleges növényekkel teli parkjai április és július között nyitva állnak az érdeklődők előtt.

– Dédpapa, szerinted honnan tudta meg a falu népe, hogy mikor érkezünk?

– Kislányom, Dombalján nincsenek titkok. Amit Naca néni és Reza néni tud, az mindenki fülébe eljut. Kötelességüknek érzik a híreket továbbadni. Nekik elmondtuk, mikorra terveztük a hazautazást. Emlékszel?

– Igen, igen, emlékszem – csacsogott Réka. – Amikor meglátogattak bennünket, kicsikarták tőletek az ígéretet, hogy rövidesen hazajöttök. Apa megnyugtatta őket, hogy az őszi szünetben mindannyian eljövünk. A vakációnak nagyon örülök, de az itthon maradásotokról még beszélnünk kellene. Abba én nem egyeztem bele.

– Egyelőre nem időszerű a tárgyalás – hárított dédpapa. Most örüljünk, hogy megérkeztünk!

– Isten hozta, tanító úr! – emelte meg kalapját az első ház kapujában álldogáló Kocsis Karcsi bácsi. – Nagyon vártuk! Ugye holnaptól újra indulnak a sétái? Megszoktuk, amikor a toronyóra elkongatja a délután négy órát, a tanító úr kinyitja a kiskapujukat, és sétálni indul a falu végéig, meg vissza.

Dédpapa mosolyogva bólogatott. Válaszolni nem volt ideje, Réka tette meg helyette.

– Páskomi Réka vagyok, a dédunoka. Tetszik tudni, bácsi kérem, a dédszüleim azért nem voltak itthon, mert nekem segítettek az iskolakez-

désben. Ugyanis iskolás lettem, és már tudok olvasni.

– Gratulálok! – húzta mosolyra száját a bácsi. – Bemutatod a tudományodat?

– Nem, nem! Most nem – tiltakozott Réka. – Vakációzni jöttem. Ígéretet tettek a szüleim és a dédszüleim, hogy a vakáció idején nem kell tanulnom, csak akkor, ha olthatatlan vágyat érzek. Most nem érzek semmi ilyesfélét. Tetszik tudni, a vakáción a gyerekek szeretnének feltöltődni és kicsit elfelejteni az iskolát.

Kocsis Tibi bácsi megigazította a félrecsúszott kalapját, nevetve szólt sietve érkező, kezét kötényébe törölgető feleségének:

– A városi kislány egész héten itt marad a faluban, azt mondja, fel szeretne tölteni. – Rákacsintott élete párjára. – Szünet van az iskolában, itt a töltődés ideje.

– Értem, persze! Töltődjél csak, angyalom! – mosolygott Ilonka néni. – Dombalján nagyon jól lehet tölteni. Itt senki nem fogja megakadályozni. Ugye, papa? Érezd jól magadat, kicsi lány!

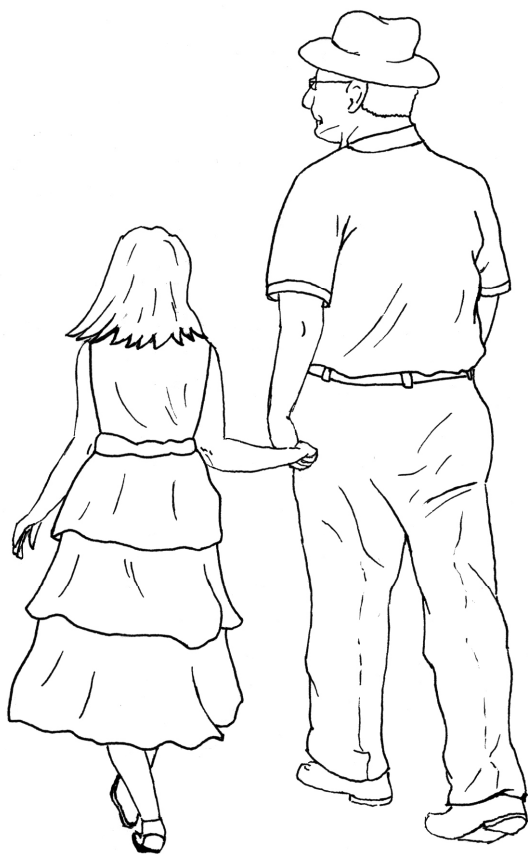
A rövidre tervezett séta majdnem fél óráig tartott. Minden háznál megállították és köszöntötték a jövevényeket.

– Dédpapa, téged nagyon kedvelnek az emberek – állapította meg Réka. – Biztos első helyen vagy a falu népszerűségi listáján.

Dédpapa nem titkolt büszkeséggel, de kellő szerénységgel adta elő válaszát:

– Legfeljebb második lehetek. Mernék én bár-miben dédmamád elé kerülni? Gondolj az ő be-vonulására! Nem volt akármilyen!

– Jó, mindketten népszerűek vagytok. Megosz-tott első díjat osztok ki – zárta le a helyosztót nagy bölcsen Réka.

Morzsa, Cecília

A családi ház kapujában díszörség várta Rékát és dédpapát. A nagyszülők jobbján Morzsa, a házőrző kutya, balján Cecília, a cica várta a szerintük kijáró simogatást.

Dédpapa szeretettel vakargatta a kutyus füle tövét. Morzsa két lábra állt, mancsait dédpapa vállára tette, hálásan szuszogott öreg gazdija fülébe.

A cica, miután megkapta a szokásos hátsimogatást az öregektől, kényeskedve Réka lábához dörgölözött. Várta a kislány babusgatását is.

Réka ösztönösen lehajolt, mosolygott, már-már simogatni kezdte a cicust, ám keze félúton megállt.

– Hohó! Cecília, majdnem levettél a lábamról a hízelgéssel. Pedig azon a gyászos nyári napon, amikor elvetted tőlem Kamillát, megszakítottam veled minden kapcsolatot. Csúnya egérfaló! Egyébként, ha érdekel a véleményem, kövér

vagy. Diétáznod kellene. Egyszóval pillanatnyilag annyit mondok neked: Sicc!

Szegény cica érezte, egyet tehet: menekül. Futás közben vissza-visszatekingetett, ha tudott volna beszélni, ezt mondta volna:

– Kedves Réka, engem úgy neveltek a nagyszüleid, hogy egy jóra való, konzervatív macska ősi dolga az egérfogás. Nagymamád és nagypapád mindig megjutalmazott, ha elkaptam egy-egy szürke farkincás kamradézmálót. Te pedig vérig vagy sértődve és nem akarsz megszimogatni.

A cica, miután biztonságos távolságba ért, lassított, leült a kamra előtt, majd tovább dörmögött, macska módon dorombolt csak úgy magában:

– Valaki mondja meg, mit csináljak? Folytaszam a vadászatot egerekre, és akkor edzésben leszek, visszanyerem izmos, gyors, sportos alkatomat, vagy egyem az elém rakott macskatápot, lustálkodjak, hízzak? Mikor fog szeretni Réka? Ki válaszolja meg a kérdésemet?

Réka nem törődött a filozofáló cicával. Repült nagyszülei karjaiba, majd körbeugrándozta az egész házat. A szíve tele volt boldogsággal.

Morzsa közben odasompolygott a magába roskadt cicushoz. Ha értenénk az állatok nyelvén, ezt a párbeszédet hallottuk volna:

– Mi a gond, cicus? Azt hitted, mindenki megszimikázza a hátadat? Nehezen viseled, hogy Ré-

ka nem engesztelődött ki irántad? Barátocskám, küzdjél a megbocsátásáért!

– Mondd meg, mit tegyek? Ne fogjak egeret? Réka nagyszülei elvárják tőlem, hogy a kamra egérmentes övezet legyen. Kössek tán háttéralkut az egerekkel?

– Én házőrző kutya vagyok, nem értek a titkos alkudozásokhoz. Őrzöm éjjel-nappal a házat, de nem eszem meg az erre jövő idegen embereket, az éjjel ólálkodó, rosszban sántikáló rókát, nyestet, görényt. Csak egyszerűen elűzöm őket. Mindezért nem várok folyamatos cirókálást, extra kaját. Gondolkozzál a bölcs megoldáson, cicus, ahelyett, hogy a bundádat nyalogatod és sajnálgatod magadat egy kedves kislány távolságtartása miatt.

Morzsza hirtelen hegyezni kezdte a fülét, vakantott néhányat, ugyanis az utca felől idegen szagot érzett. A járókelő azonban nem állt meg a kapunál, így Morzsza tovább elmélkedett:

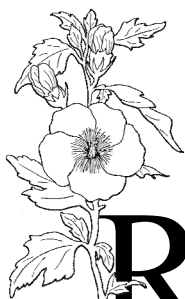
– Nem akarom fényezni a nemzetségemet, de az ember iránti hűségről, barátságról szóló történeteknek nem macskák a szereplői. Kutyák a hűséges társak, megbízható őrzők, életmentők, segítők. A kutyák kitalálják gazdijuk gondolatait, nem az ellenkezőjét várják. Ha szeretnéd, hogy szeressenek, kerüld a mesebeli Kacor király példáját.

Tudtad, hogy a könyv elolvasása után játékos kérdésekre válaszolhatsz az AZOLO.hu oldalon?

Cecília a felét sem értette Morzsa eszmefuttatásának. Nyalogatta a bundáját, fényesítette a szőrét, méltatlankodva dorombolt, majd kinyújtózott és elpihent. Úgy gondolta, megvárja, míg valaki átsegíti a nehéz helyzeten.

Ancsa és a csibéi

Réka mintaszerűen viselkedett az étkezőasztalnál. Illedelmesen evett, nem hintázkodott a széken, nem türelmetlenkedett, nem finnyáskodott, nem vágott a felnőttek szavába.

Az étkezés befejeztével azonnal előrukkolt a kérésével, amit már alig bírt magában tartani:

– Átmehetek Reza nénihez? Nagyon szeretném látni a csibémet!

Miután megkapta az engedélyt, felugrott az asztal mellől. Hatalmas lendülettel átrepült az udvarra vezető lépcsők felett, és mint a golyó, száguldott Reza néni háza felé.

Reza néni a kapuban álldogált, nyakát nyújtogatva nézegetett Réka nagyszüleinek háza felé. Amikor meglátta a szaladó kislányt, kitárta a kis-

kaput. Magához ölelte a kedves vendéget, örömmel, nevetve mondta:

– Föl ne döntsél, Szélvihar kisasszony! Tudod, hogy gyöngék a lábaim!

Réka elkapta a mamókát a derekánál, forgott vele, mint a körhinta.

Reza néni levegő után kapkodott, próbálta fékezni a kislány lendületét. Egyik kezével valahogyan sikerült belekapaszkodnia a kerítésbe, lassan megálltak.

– Megjöttem, édes Reza néni! – csiripelte Réka.
– A libákat elzárta, különös tekintettel a gúnárra? Nem vagyok veszélyben? Csipkelődő kotlósa sincs?

– Kotlósom van. Egy. Abban biztos vagyok, hogy örülni fogsz neki – azzal kinyitotta a kamra ajtaját. – Pipipi! Pipipipi! Gyertek elő, kicsi kincsecskéim! Megjött Réka!

Réka feszülten várakozott.

A kamra ajtajában megjelent egy büszke, teltkarcsú, aranybarna tollú, piros bóbitás, sárga lábú tyúkanyó. A nyaktollai érdekesek voltak. Néhol hosszabbak, néhol rövidebbek, helyenként ritkábbak, másutt sűrűbbek. Még mindig viselték Réka ollójának nyomait. Peckesen, mégis óvatosan átlépte a küszöböt, jobbra nézett a baromfiudvar felé, balra nézett egyenesen Réka csodálkozó szemébe. Körbe forgatta kerek szemeit, bólintott egy nagyot, majd hátrafordult és azt mondta:

– Kot! Kot! Kot!

A hívószóra megjelent az ajtóban egy aprócska sárgapelyhes csibecsapat. Pár naposak lehettek. Tudtak már lépegetni és kedves hangon csipogni.

– Gyere, gyere, Ancsa, mutasd meg Rékának az apróságaidat! – hívogatta Reza néni. – Emlékezz, az ő csibéje voltál! Ő kért meg, hogy gondozzalak, amíg távol leszel. Réka mentett ki a csibegyárból és gondoskodott rólad a nyári vakációjában idején.

Ancsa oldalra fordította a fejét, rámeresztette bal szemét Rékára. Megbámulta, utána másik oldalra fordította a fejét, a másik szemét is ráirányította a kislányra. Amikor befejezte a szemlét, lépett hármat-négyet, peckesen megállt a kislány előtt. Kiterjesztette a szárnyait, maga mellé kotkodácsolta a csibéit és várta a hatást.

Réka alig jutott szóhoz. Leguggolt, csak nézte, nézte a kis családot.

– Édes Istenem! – szólalt meg nagy sokára. – Ancsám, kicsi tyúkocskám! Anyuka lettél? Milyen gyönyörűek a kicsinyeid! Ó, de boldog vagyok! A szívem majdnem kiugrik a mellkasomból! Megengeded, hogy megsimogassam a gyermekeidet? Óvatos leszek, ígérem.

Ancsa megbízott Rékában, hagyta, hogy a kislány minden kiscsibét finoman megérintsen.

A csibék behúzott nyakkal ismerkedtek a lelkes kismamával. Ha anyukájuk hagyja – gondolták –, biztos nem lesz semmi baj, biztonságban vannak.

– Reza néni, mikor születtek a kicsikék? Hogyan történt? Tessék elmesélni, mindjárt szétvet a kíváncsiság!

Reza néni hosszú fejtegetésbe kezdett:

– Emlékszem, amikor meglátogattunk az otthonodban, azon a reggelen még megettettem Ancsát. Amikor este hazaértünk, már nem találtam. Kerestem, hívogattam, nem jött elő. Két hete kotkodácsolásra és csipogásra figyeltem fel. Megyek a baromfiudvar felé, hát ott áll Ancsa a kis csibéivel a kerítésnél. Hová rejtette a tojásait és hol költötte ki, számomra ma is titok. A lényeg, hogy itt az egész kis család. Egyelőre a kamrában laknak, rövidesen kiűrítem nekik a tyúktól alsó szintjét. Oda költözhetnek, ha Ancsa is jónak találja.

Ancsa heves bólogatással követte Reza néni beszámolóját. Minden szavával egyetértett. Időnként gyengédeden a kicsik fejére koppantott, figyelmeztetve őket az illedelmes viselkedésre.

A csibék lelkesen csipogtak, ígérettek, hogy nem lesz rájuk panasz. Néha-néha kedvesen megkóstolgatták Réka cipőjét. Hamar rájöttek, hogy nem finom falat.

– Édes Reza néni, hálás vagyok, hogy elfogadta Ancsát – hálálkodott Réka. – De mi lesz most a családjával? Milyen sors vár az apróságokra? Nem szeretném, ha rántott csirkeként végeznék.

– Te csak ne aggodalmaskodj, kincsem, amíg engem látsz! A család itt maradhat. Felnevelem

őket, nagy az udvar, elférnek. Nemsokára elhul-
latják a puha pihéiket, megtollasodnak, át fogják
vészelni a telet. A tyúkól alsó szintje védett, jól
kibélelem szalmával, ha jön a hó. Nem fognak
megfázni. Te csak légy nyugodt, kisanyám! Sok
csibét felneveltem, velük is elleszek. Nahát!

Ancsa ismét bölintott, ami talán azt jelentette,
hogy részéről is minden oké. Peckesen, mint egy
anyacsászárné, elvonult Réka és Reza néni előtt,
majd beparancsolta nebulóit a kamrába. Valószí-
nű, következett a szokásos csendes pihenő, me-
lyet még a szalmával bélelt kosárban töltöttek
összebújva, anyukájuk tollaival takarózva.

Körjáték Réka, Kincső és Kristóf módra

Minha forgószele közeledne, úgy surrogott-burrogott a levegő. A szélölcső megállt Reza néni kapujában. Két vidám arcú gyermek lépett ki belőle.

– Hahó! Reza néni rezidenciája? Van itthon valaki? Csókolom, Reza néni! Rékát keressük. A barátai vagyunk. Kincső és Kristóf – kiabált a két jövevény. Nem bíbelődtek a kapu nyitogatásával, átugrották a kerítést.

Reza néni a meglepetéstől levegőt is alig kapott, nemhogy beszélni tudott volna. Nem mondhatta, hogy ilyent még nem látott, mert látott. Abban azonban biztos volt, hogy az ő kerítését az utóbbi évtizedekben nem ugrotta át senki. Mire magához tért, a két gyermek a nyakában csüngött. Kincső jobbról, Kristóf balról ölelte, cuppa-

nós pusztit nyomtak az arcára, kicsit meg is forgatták.

Rékának több sem kellett. Megfogta barátai kezét, hárman közre fogták a levegő után kapkodó mamuskát, és körbe táncolták. A lányok dalra is fakadtak: „Körben áll egy kis lányka...” – énekeltek harsogva.

– Nem kislányka! Mamácska! – kurjantotta Kristóf a lábait kapkodva.

– Oké! – harsogták a lányok. – Körben áll a mamácska. Lássuk, ki lesz a párja! Lássuk, kit szeret a legjobban, azzal forduljon gyorsan!

Reza néni a fejét fogta. Egy helyben állt, mégis szédült a gyerekek pörgése, forgása láttán.

– Mindhármatokat szeretem, sőt, egyformán, csak álljatok meg, ha nem akarjátok, hogy menten elaléljak! – rimánkodott.

– Oké! Már meg is álltunk! – rikkantott Réka. Úgyis meg akartam ölelni Kincsőt és Kristófot. Nyár óta nem találkoztunk. – Kitárta karjait, boldogan ölelkezett a három jóbarát.

Reza néni kihasználta a röpke szünetet. Gyorsan „szerelvényt” igazított. Levette a fejéről lecsúszott kendőjét, begombolta lógó mellényét, helyére húzta elfordult kötényt. Sűrűn pislogott az utca felé, reménykedett, nem sokan jártak arafelé, nem látták a táncikálást. Sajnos csalódnia kellett. Egy néző azért akadt.

– Jöjjön csak be, Naca! Látom, hogy leskelődik a kerítés oszlop mögött! Hamar ide hozta a kíváncsi természete – szólt lemondóan intve a kapu irányába, miközben utolsó simításokat végezte szétzilált toalettjén.

Naca néni felszabadultan, széles mosollyal csörtetett befelé, közben a rend kedvéért harciasan védekezett:

– Én leskelődtem? Ha leskelődős kedvem szottyan, nem magához jövök. Most is máshova indultam – replikázott. – Azért álltam meg, mert azt hittem, káprázik a szemem. Egy öregasszonyt láttam három gyerekkel ugrabugrálni. Megdörögöltem a szemeimet, csodálkozva láttam, hogy maga áll a kör közepén.

Itt elakadt a szóáradat, mert a három gyermek odarohant és közrefogta Naca nénit.

– Csókolom, Naca néni! Tetszett látni, milyen jól játszottunk Reza nénival? Nem fárasztottuk ki, kímélő programot alkalmaztunk.

– Pedig elég szédültnek látszik! – kontrázott Naca néni. – Jól érzi magát, Reza? Olyan sápadt forma!

– Szédültnek? Sápadtnak? – szóltak ártatlan arccal a gyerekek. Reza néni nem is ugrándozott. A mi pörgésünk szédíthette meg egy icipicit. De már jól van. Azonnal megálltunk, amikor kérte. Igaz?

Reza néni nem szólt. Próbálta visszanyerni egyenletes légzését, és rendbehozni megtépázott szettjét. Öreg barátnője csipkelődő szavait ezúttal eleresztette a füle mellett.

A gyerekek készséggel válaszoltak helyette:

– Igen, jól van. És nagyon örül, hogy újra találkoztunk. Be tetszik állni egy új körjátékba, drága Naca néni? – érdeklődött kedvesen Réka.

Látva Naca néni tiltakozó mozdulatát, Kincső tovább ütötte a vasat:

– Ne tessék aggódni, energiatakarékos lesz a játék!

– Állok ám, majd mindjárt megmondom, hová! – mondta Naca néni harci állásba helyezkedve. – Belőlem nem csináltok bohócot! – A nyomatkosság kedvéért a kezét csípőjére tette, fejét felszegte, és szigorú tekintettel végigmérte a három lurkót. Magában ezt mondta, mert ugye hangosan nem merte:

– Na, Reza, ezt nézze meg! Így kell leszerelni a nyomuló városi gyerekeket!

– Oké! Ha nem, nem. Nem kötelező. Csak egy jó szándékú ötlet volt – lépett hátra udvariasan Kincső és Kristóf. – Talán nem tud ritmusra lépegetni szegény Naca néni – súgta Kincső a többieknek.

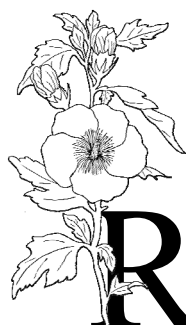
Ám Réka nem hagyta annyiban.

– Rendben, Naca néni. Nem kell körjátékot játszani. Más ajánlok. Bújócskázzunk! Nincs pörgés, nincs forgás, nincs ugribugri, nincs ének. Bújócska lesz.

Nem adott lehetőséget a tiltakozásra, gyorsan folytatta:

– Én leszek a hunyó. Harmincig számolok, addig mindenki bújjon el itt az első udvarban, vagy a virágos kertben. A baromfiudvar legyen tilos terület!

Ahogy kimondta, már rohant is a ház falához, és hangosan számolni kezdett: – 1, 2, 3, 4...

Bújócskázás

Réka bejelentésére a két mamival olyan történt, ami igen-igen ritkán fordult elő: a megtelepedéstől távra maradt a szájuk, elakadt a hangjuk. Reza néni Naca nénire bámult, Naca néni Reza nénire, majd mindketten Rékára, Kincsőre és Kristófra. Reménykedtek, hogy mindez csacska, futó álom, és hipp-hopp, elmúlik. Nem így történt.

A gyerekek elrohantak. Kincső a kerítés melletti orgonabokrot célozta meg. Kristóf a kiskerti bazsarózsa bokor mögé hasalt, Réka pedig a ház falának támaszkodva számolni kezdett:

– 1, 2, 3, 4...

Naca néni sóhajtván elindult a diófa felé, és a mögötte lévő kisszékre kucorodott.

Reza néni Kincső nyomában az orgonabokor felé lépkedett. Leguggolt a legdúsabb, földig érő ág mögé, nem messze az ott lapuló kislánytól.

Mondanom sem kell, közben sóhajtozott, és kiszámíthatatlan, sci-fi filmbe illő városi nebulókat emlegetett.

– ... 29, 30. Aki bújt, aki sem, megyek! – rikkantott Réka. Harciasan megfordult, és Miss Marple² nyomozását megidézve körülkémlelt, majd macskaléptekkel elindult.

Ekkor váratlan dolog történt.

A járdán gyanútlanul sétáló Varga Tibi – aki egyébként a nyári, kápolna melletti összetűzésnek egyik résztvevője volt – megpillantotta az orgonabokor tövében lapuló Reza nénit, a mellette hasaló Kincsőt, távolabb a diófa mögött rejtőző Naca nénit. Rájuk meresztette a szemét, próbálta kitalálni, mi folyik az udvarban. Rablás? Betörés? Túszejtés?

Minden felötlő gondolatot elvetett, inkább kérdezett:

– Mi a gond, Reza néni? Miért bujkál Naca néni? Bemenjek segíteni?

Reza néni meglepően reagált. Nem kérte a fiú segítségét, hanem egyik kezével hadonászni kezdett, a másikkal görcsös ujját szájára téve próbálta csendre inteni Varga Tibit.

Ő azonban mindenképpen segíteni akart. – Tartsanak ki! – rikkantotta lovagiasan. – Már

² Miss Marple, a derűs, kíváncsi, minden lében kanál idős hölgy Agatha Christie több regényének fontos szereplője. Csalhatatlan, kifinomult szimattal deríti fel a bonyolult bűnügyeket.

ugrott is a kerítésnek. Ekkor vette észre a sas-szemekkel közeledő Rékát.

– Te meg mi a csudát keresel itt? – szólt rá Réka.

– Te mondd meg, mi a csuda folyik itt! – állt meg a kislány előtt Varga Tibi.

– Mi folya? Bújócskázunk. Ezért légy szíves, ne zavarj bennünket! – nyelvelt Réka. Majd a ház falához szaladt: – Ipiapacs Reza néni! Megláttam. A bokor tövében lapul. Ipiapacs Kincső! Látlak, ott hasalsz Reza néni mellett. És ipiapacs Naca néni a diófa mögött!

A fa mögül kukucskáló mamika – miután Kincső felfedezte – próbált felállni. Átölelte a diófát, de felemelkednie nem sikerült.

– Kristóf? – fordult körbe Réka. – Kristóf! Hol bujkálsz?

Kristóf elhagyta rejtekhelyét, lassan Varga Tibi elé sétált. Nem ijedt meg a harcias falusi fiútól. Bátran elébe állt:

– Miért is érdekel, hogy mi folyik Reza néni udvarában? Mi keresni valód van neked itt? Emlékszem ám rád, nagy erejű, nagyhangú barátom. Folytatni akarod a nyári összetűzést?

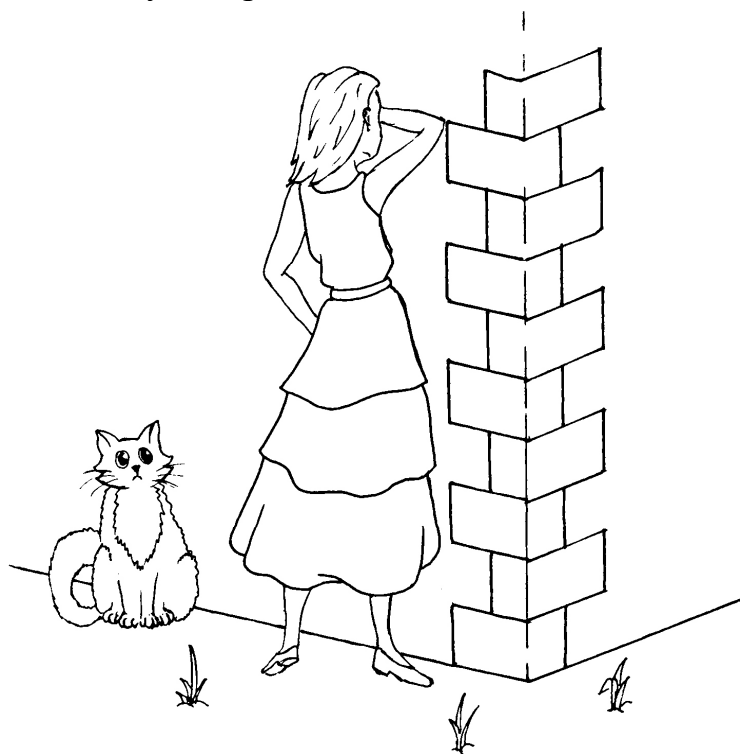
Kocsis Tibi felemelte a kezét, békésen szólt:

– Nyugi, nyugi! Félreértitek a helyzetet. Tényleg segíteni akartam – hátrált, majd kilépett a kiskapun. – Már itt sem vagyok. – Sietve elindult a járdán.

Alig tett néhány lépést, előkapta a telefonját, és a barátját hívta:

– Figyelj, haver! Ezt nem fogod elhinni! Jövök gyanútlanul a járdán, amikor megpillantom az öreglányt. Tudod, a Reza nénit. Ott lapul a kerítése mellett, az orgonabokor tövében, mellette egy lány hasal. Benézek az udvarra, ott meg a mama barátnőjét látom, a Naca nénit kuksolni a diófa mögött. Mi van? – mondom magamnak. – De nem tudtam a kérdésemre válaszolni. Állok, bámulok, és akkor számolást hallok. Valaki a ház falának borulva számol egyesével. Gondoltam, csak földönkívüli lehet az apró, gyerekszerű lény. Épeszű ember nem mer rászámolni a két matrónára. Akcióba kell lépnem – bátorítottam magamat. Akkor rám kiabál a számolás földönkívüli, hogy mit keresek ott. Szóval éppen, amikor beléptem a kapun, hogy felmérjem a helyzetet, és ha kell, segítek, az a töpörtyű felelősségre von, mert szerinte megzavartam a játékukat. – Kicsit elhallgatott, mert a hívott fél mondhatott, vagy kérdezhetett valamit. – Mi? Hogy miért nem videóztam le? A Reza nénit? A Naca nénit? Olyan bátor én nem vagyok. Nem szívesen találkoztam volna az üssed, üssed botocskájukkal, vagy valami más repülő, meghatározhatatlan nevű tárggyal. Amilyen gyorsan tudtam, kiléptem a veszélyes zónából, mielőtt a virágoskertből előbukkanó gyerek is belém kötött volna. – Itt ismét pár pillanat csend következett. – Mi? Hogy ki az

a töpörtyű? Ja, elfelejtettem mondani, hogy itt van a három városi gyerek. Tudod, akikkel tengelyt akasztottunk nyáron a kápolna melletti ároknál. Öregem! Hogy mekkora sóba csöppentem! Szólj a többieknek! Szerintem lesz még esemény, amíg a három díszpinty itt tartózkodik a faluban. Na, helló, leteszem, mert valami csattanást hallottam. Ez nem igaz! Tani bácsi lefejelte a villanyoszlopot!

Érdemes figyelmesen olvasni a könyvet, mert az AZOLO.hu csak a jó választ jutalmazza, a rosszat bünteti.

Tani bácsi és a villanyoszlop

Tani bácsi, a hegyi tanyáján élő őslakos, megszokott útját járta.

Minden héten egyszer lejött a faluba, átadta a megrendelőknek az általa készített túró, tejfölt, melyet gondosan kiporciózva a kerékpárja csomagtartóján rögzített kosárban hozott. Miután befejezte a házhozszállítást, a helyi kocsmába igyekezett, hogy leöblítse száraz torkát. A napi bevételét egy csinos fonott szatyorban a kutyája vitte a fogai közé szorítva. – Csibész megbízhatóbb, mint a legdrágább trezor! – szokta mondani, amikor megkérdezte valaki, miért a kutyával viteti a szatyrot. – Olyan emberrel még nem találkoztam, aki megkísérelte volna elvenni tőle a bevételt.

A Tani bácsi jelenséget, mint helyi sajátosságot, mindenki ismerte. Hozzá tartozott a faluképhez. Köszöntötték, amikor ősrégi, de példásan karbantartott biciklijén, kutyája kíséretében végigjárta a kuncaftjai portáit. Turnéját minden

alkalommal a falu egyetlen vendéglátó egységében fejezte be.

Most is így történt volna.

Csakhowy Reza néni háza elé érve furcsa életkép kötötte le a figyelmét. Reza nénit a kerítés közeli orgonabokor tövében látta lapulni. Mellette egy ismeretlen kislány hasalt. Az udvari diófa tövében Naca néni a fa törzsét átölelve próbálkozott felállni, sikertelenül. Egy fiú a virágoskerti bazsarózsbokor mögül éppen akkor ugrott a kapun befelé igyekvő Varga Tibi elé. Látott még egy kisebb lányt, aki a ház falának dőlve eltakarta az arcát.

– Boldogságos Szűz Mária, mi lehet itt! – tette fel magának a kérdést.

Annyit még érzékelt, hogy a kicsi lány elindult a ház falától, macskaléptekkel a kapu felé tartott, valamit kiabált a Tibi gyereknek. Aztán bekövetkezett a filmszakadás.

A nagy bámulás közepette ugyanis a kerékpárját folyamatosan tekerte, de elfelejtette kormányozni. A drótszamar egyenesen nekivitte öreg gazdáját az útszéli villanyoszlopnak. A kormány beakadt, Tani bácsi annak rendje és módja szerint lefejelte a villanyoszlopot, majd beledőlt az árokba. Kalapja elrepült, ő pedig hason fekvé próbálta értelmezni váratlan helyzetét.

Ekkor megjelent mellette a Varga gyerek, és egy másik, akit nem ismert. Mi tudjuk: Kristóf volt, aki látva a balesetet, kiszaladt.

– Tani bátyám! – kedélyeskedett Varga Tibi. – Nem tudtam, hogy ilyen produkcióra is képes. Ha árkot akar ugratni, nagyobb lendülettel induljon. – Azért bátorkodott viccelődni, mert látta, nincs komoly baj. Nincs bokaficam, kéztörés, orrvérzés, ájulás, Tani bácsi eszméleténél van.

Tani bácsi nem válaszolt. Egyelőre a saját gondolataival volt elfoglalva. Fel kellett dolgoznia a jelenlegi helyzetét. Szóval időre volt szüksége.

– Tani bátyám! – próbálta visszahozni a jelenbe Varga Tibi. – Felsegíthetjük?

Semmi válasz.

– Tani bátyám! – szólongatta kitartóan a fiú. – Megenged egy fotót? Esetleg egy szelfit³ kettesben, vagy hármásban?

Na, erre Tani bácsi felemelte a kezét, és végre megszólalt:

– Se fotó, se szelfi. Megértettél? A két helyi hírharang – fejével a mamik fel bökött – úgyis gondoskodik róla, hogy mindenki megtudja, mi történt velem. Remélem azt is elmondják, hogy miattuk kerültem az árokba. Őket bámultam. Főleg a Rezát.

– Miket beszél? – hallatszott az orgonabokor felől Reza néni méltatlankodása. – Most bámul bennünket? Bámult volna negyven éve! Akkor bezzeg a Kocsis Mariska ringó szoknyáját bámulta.

³ Szelfi: olyan fénykép, amit valaki önmagáról készít.

Tani bácsi lemondóan legyintett.

– Látjátok, gyerekek, ezért nem nősültem meg soha. Ezt a kotkodácsolást nem tudtam volna minden nap hallgatni. – Mondandóját hamiskás mosollyal kísérte, odasandítva a talpra állni hiába próbálkozó Naca nénire.

– Na, szóval! Először is, hol a kalapom? Csibész! – fütttyentett a kutyájának, aki eddig a hasaló gazdájával szemben együttérzően lapult. A fütttyentésre feltápáskodott, szájába vette az elrepült kalapot, és letette kedves gazdája elé. Tani bácsi leporolta, a horpadásokat kiigazította, majd utánozhatatlan mozdulattal a fejére illesztette. – Na, uraim! Lehetnek a segédeim. – Karját kinyújtotta, a fiúk a hóna alá nyúltak, és felsegítettek.

– Most hova, Tani bátyám? – érdeklődött Varga Tibi.

– Csak ide a híd szélére, ha kérhetem – válaszolta egy kis köhintés után Tani bácsi. – Addig nem megyek sehova, amíg ki nem mondom, ami az igazság. Az igazság pedig az, hogy nem pusztán a Reza látványától estem hasra. A fő ok a villanyoszlop volt! Igaz, Csibész? – kacsintott hűséges kutyájára.

Csibész egyetértően vakkantott, megnyalta szája szélét, és odaadóan bámulta gazdáját.

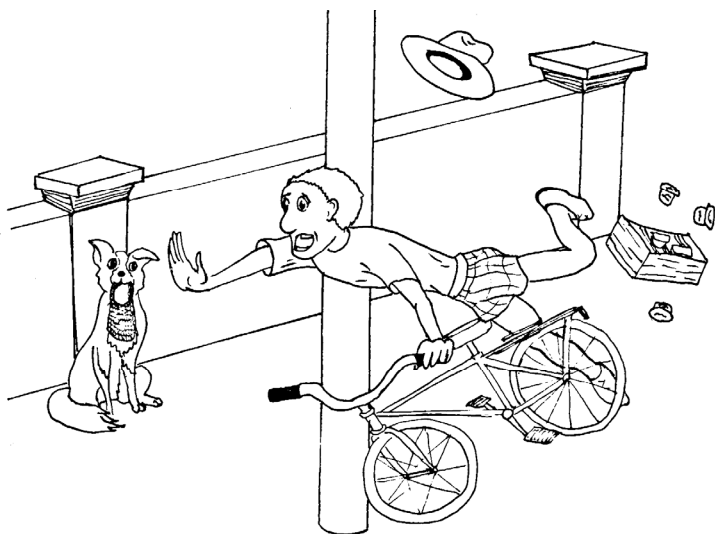
Tani bácsi folytatta:

– Szóval! Amikor tavasszal az Adorján gyerek, aki most a polgármester, még csak kampányolt,

azt mondta, el fogja tüntetni a villanyoszlopokat a faluból. A kábeleket a földbe ásatja, mint a többi rendes faluban. Ez volt az ígéret. – Itt hátszünetet tartott. – Eltűntek a villanyoszlopok? Nem! Itt díszlegnek most is az út szélén? Igen! Ezért mentem neki. Nahát! – A nyomatékosság kedvéért a térdére csapott, Csibésszel rábólinttatott, majd a villanyoszlopot szemügyre véve így szólt: – Pihenjünk egy keveset, uraim, mert van még mondanivalóm.

A fiúk nézték Tani bácsit, nézték a megvádolt villanyoszlopot, megszólalni nem mertek. Várták türelmesen, amíg Tani bácsi kipiheni az ütközés fáradalmait, és folytatja a vádbeszédet.

Csibész ismerte gazdáját. Csendben várakozott, őrizte a bevételt tartalmazó cekkert.

Egy kis nyugalom mindenkinek kell

A helyzet kezdett békéssé válni. Tani bácsi a híd szélén ült lazán átalvetett lábakkal, fején kalappal, kissé földes, de egyébként kifogástalan öltözkéében. Mellette a két fiú, előtte Csibész. Némán, nagy tisztelettel hallgatták Tani bácsi eszmefuttatását:

– Mert ugye, mit ígért az Adorján gyerek a kampánybeszédében? – tette fel a nagy kérdést, válaszra nem várva. – Azt ígérte, hogy fölbe fektetett villanykábelek lesznek a faluban, és eltüntetik az útszéli oszlopokat. Én ezért az ígéretéért szavaztam meg, hogy polgármester legyen. Az is lett. De! Mi történt? Az oszlopok maradtak, pedig lassan tél lesz. – Ránézett a fiúkra, várta a hatást.

Ők természetesen egyetértően bólogattak.

Tani bácsi besöpörte a támogató bólintásokat, megigazította a kalapját, majd folytatta:

– Igaz, ami igaz, a tervnek voltak ellenlábasai. Nem mindenkinek tetszett a fölbe ásott kábelek gondolata. Néhányan ragaszkodtak a régi vezetékekhez, mert azon szoktak ugye ősszel gyülekezni a fecskék. Ez igaz, nem tagadom. Az oszlopokhoz is ragaszkodtak egy-ketten, mert azokon gólyafészkek vannak. Nem mindegyiken, de vannak. Ez is igaz – bólintott. – De az Adorján gyerek akkor is megígérte, hogy modernizál. Gólyafészket lehet máshol kialakítani, a gólyák majd odaszoknak. A fecskék leleményesek, találnak új gyülekező helyet. Mondjuk a Reza és a Naca ruhaszáritó kötelét. He-he! Ugye, uraim? – Itt pici hatásszünetet tartott. Odasandított Reza nénire, várta az ellenvéleményét. Ő azonban pillanatnyilag saját magával volt elfoglalva.

Tani bácsi folytatta érvelését:

– A közvilágításra lehet korszerű megoldást találni. Azért polgármester a polgármester, hogy kitalálja. Ha nem tudja kitalálni, menjen el tapasztalatot szerezni. De 'iszen találkozzak vele! Elmegyek a közmeghallgatásra, és számon kérem az ígéretét. Igazam van, uraim?

– A legteljesebb mértékben, Tani bácsi kérem – helyeselt erősen bólogatva Varga Tibi.

– Teljes mértékben egyetértek – csatlakozott Kristóf. – Jól beszél, Tani bácsi kérem.

– No, hát akkor, uraim, indulhatunk. Menjen ki-ki a dolgára. Csibész! Indulunk.

Tani bácsi nagyvonalúan hagyta, hogy a fiúk felsegítsék, és kitámogassák a járdára. Megfontolt léptekkel odaballagott a kerékpárjához. Egy gyakorlott mozdulattal helyre rántotta a kifordult kormányt, visszarakta a leesett láncot, a kosárban eligazította az összeborult üres tároló edényeket.

– Uraim, köszönöm a segítséget! – Megemelte a kalapját, és útnak eredt. Mielőtt felült volna a drótszámárra, hátraszólt a gyerekeknek: – A mamákat is felsegíthetnétek! Eleget kucorogtak egy helyben.

Eközben Reza néni magához húzta az egyik vastagabb orgonaágat. Abba kapaszkodva szeretett volna felállni. Az ág engedelmesen földig hajolt, Reza néni pedig lábra állás helyett letenyerelt.

A kudarccal mit sem törődve megkezdte második felállási kísérletét. Oldalt fordult, belekapaszkodott a kerítésbe, igyekezett felhúzni magát. Nem sikerült. Szerencsére Kincső odalépett, kedvesen felsegítette, és a háza ajtajához vezette. Reza néni leült a küszöbre, ami egyébként a kedvenc pihenőhelye volt. Végre kifújta magát.

Ez idő közben Naca néni, mint akit megdelejezték, ölelte a diófát. Valószínű, így érezte magát biztonságban.

– Naca néni kérem! – lépett hozzá Réka. – Sajnos vége szakadt a játéknak. Tessék jönni, odavezetem Reza néni mellé. Biztosan jól jön egy kis nyugalom.

Naca néni nem szólt. Nála is még folyamatban volt az események feldolgozása. A nyugalom szót azonban befogadta. Bólintott, belekapaszkodott Réka kinyújtott karjába, engedelmesen lépett, és leült barátnője mellé.

A két öreg hölgy nézte egymást, hitetlenkedve csóválták a fejüket.

Reza néni szólalt meg elsőként:

– Tudja, Naca, egy órával ezelőtt még átlagos unalmas napom volt. Jött Réka, jöttek a barátai, aztán kifordult a világ mind a négy sarkából. Én nem körjátékoztam ötven éve. El sem hiszem, hogy a három ördögfióka rászédett. Rádásul maga idejött leskelődni, és rátett egy lapáttal. Belevittek közösen a bújócskázásba. – Ránézett a barátnőjére, majd nevetve folytatta: – Láttá volna magát a diófa mögött! Nem csodálom, hogy a Tani belebiciklizett a sáncba. – Ha-ha-ha! – Reza néni jóízűen nevetett.

– Lehet, hogy meglepő látvány voltam a diófa mögött. – kontrázott Naca néni. – De az semmi ahhoz a látványhoz képest, amit a maga kukorcolása nyújtott az orgonabokor tövében. A Tani elsősorban magát bámulta, nem engem. A legjobb az volt, amikor négykézlábra ereszkedett, mert nem tudott fölállni. Ha-ha-ha! – hahotázott Naca néni is.

A két kislány csendben, kissé megszeppenve ült a földön a mamik előtt. Most azonban ők is jókedvre derültek.

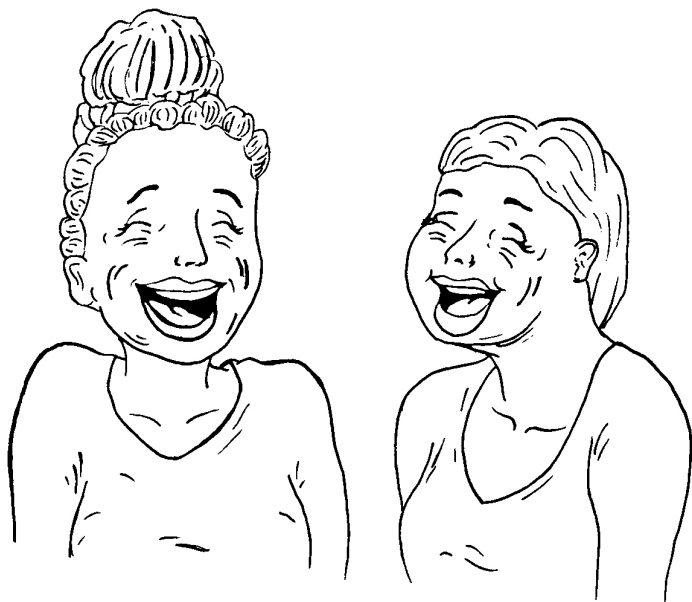
– Mikor hallottuk ilyen jókedvűen hahotázni a két kedvencünket? – súgta Réka barátnője fülébe.

– Nem emlékszem. – felelte Kincső. – Tényleg! Mikor kacarásztak ilyen jól, Reza néni? – fordult a jókedvű mamik felé.

– Isten tudja, magam sem emlékszem. Pedig a Naca adna rá alkalmat időnként – nevetett Reza néni.

Naca néni felháborodottan tiltakozott:

– Én vagyok nevetséges? Én? Akkor maga mi? A Taniról ne is beszéljünk! Én csak öleltem a diófát. Magát csak orrba vágta az orgonabokor ága. De Tani lefejelte a villanyoszlopot, utána bukfencezett is egy jókorát. Ha-ha-ha.

Reza néni a velük együtt nevető kislányokhoz fordult:

– Tudjátok, virágszálaim, ha nem jöttök, mindez nincs. A vidámságot ti hoztátok. Igaz, hogy kiszámíthatatlanok vagytok, de mindig nevetés, jókedv jár a nyomotokban. Álmomban sem gondoltam, hogy ma beállok egy körjátékba, és rá tudtok szedni bújócskázásra is. Nekem persze könnyebben ment, hála Isten még elég jól tudok mozogni, de hogy a Naca is beszálljon, azt nem gondoltam. Egészen megfiatalodunk, amikor a közelünkben vagytok. Ti vagytok a mi boldogság hordozó angyalkáink. A gondviselés küldött beneteket hozzánk. Rádöbbsentettetek, hogy a vidámságon, a nevetésen keresztül sok jó dolog be tud lopakodni az emberbe.

Naca néninek meglepő módon nem volt ellenvetése. Sőt, bólogatott Reza néni eszmefuttatására. Úgy tűnt, kivételesen egyetértett barátnőjével.

A két kis csitri átölelte a mamókákat.

– Olyan jó nekünk is, hogy itt lehetünk. Itt szabadon csinálhatunk meglepő dolgokat. Ha ránk szólnak, az is olyan kedves! Szeretjük a mamókáinkat, és kész!

– Naca! – terelte a szót hirtelen másra Reza néni – Tulajdonképpen maga hova indult? Azt mondta, amikor rajtakaptam a leskelődésen, hogy máshová indult.

– Hát, az nem fedte a valóságot – mosolygott hamiskásan Naca néni. – Magához jöttem, mert éreztem, hogy a siserehad itt lesz. Ez az igazság.

Ekkor vette észre, hogy a harmadik gyerek, Kristóf hiányzik. – A Kristóf gyerek merre jár? Még mindig Tani bátyátokat istápolja?

Mindannyian a kapu irányába néztek. Kristóf éppen pacsizott Varga Tibivel.

– Minő meglepetés! – rikkantott Réka. – A bátyusod kibékült az ellenség csapatkapitányával! Hé, Kristóf! Mi ez a nagy barátkozás?

– Nem olyan elvetemült a srác – mondta Kristóf, amint a lányok közelébe ért. – Tibi nagyszájú, talán kicsit kérkedő, de nem rosszindulatú. A nyári balhé szerint erőfitogtatás volt. Egy rossz szul sikerült barátkozási kísérlet. Ezt mondta. Nagyapám pedig azt mondta egyszer, ha megbántanak bennünket, azt csak homokba írjuk, hogy a szél idővel elfújhassa, betakarhassa.

– Látják, mamuskák, mindenkit érhet meglepetés. Bennünket is. Így kerek a világ! Jaj, de jól érzem magam! – Réka felugrott, indiántáncba kezdett. Kincső utána, Kristóf utána.

Vigyorogva, „Huj! Huj!”-t kiabálva néztek a küszöbön üldögélő anyókákra.

– Nem, nem, és nem! Szó sem lehet róla! – tiltakoztak mindketten, miután rájöttek, mibe akarnak rángatni őket ezek a fékevesztett lurkók. – Mára elég volt az ugribugriból!

Vajon kié lett a győzelem?

Csapás

Ez a nap a kirándulása volt.

Kristóf és Kincső nagyszülei meghívták Réka családját: fiatalokat, öregeket a szőlőhegyükre bográcsolással egybekötött pincelátogatásra.

A testvérek nagypapája a környék elismert borásza volt, kitűnő agrárszakember hírében állott. Elhatározta, hogy megmutatja hegyi birtokát az unokáinak és barátnőjüknek: Rékának. No meg az egész családnak, jó kis falatozással egybekötve.

A kirándulásért elsősorban a felnőttek lelkesedtek, ám Kristóf megígérte, kitalál valamit, amivel színesíteni tudják a programot.

A nagypapák régi jó barátok voltak. Az első hajnali kakasszóra mindketten felkeltek, gyors reg-

geli után elindultak a hegyre. Férfias feladat várt rájuk. A bogrács alá tüzet kellett rakniuk, hogy az előre elkészített alapanyagokból minél előbb elkezdhessék a főzést. Úgy tervezték, kész, frissen főzött ebéddel fogják meglepni a vendégeket. Kiváló séf hírében álltak. Szakácstudományukat – amikor idejük engedte – igyekeztek gyarapítani, színesíteni. Szenvedélyesen szerettek nyílt tűzön, bográcsban főzni.

A nagymamák és az anyukák kalács sütést terveztek; Réka nagymamája mákos kalácsot, Kincső és Kristóf nagymamája diós- és mazsolás-kakaós kalácsot fog készíteni.

Tervük szerint akkor indulnak majd a hegyre, amikor kisül a kalács. Autóval mennek a kiépített mezőgazdasági úton, így fel tudják fuvarozni a dédszülőket is.

A két fiatal apuka és a három lurkó gyalogtúrára vállalkozott. Kiadós reggelizés és elemózsia csomagolás után kora délelőtt, mikor a tejfehér őszi köd felszállt, útra keltek.

A két testvér apukája és Réka apukája gyermekkori ismerősök voltak.

Együtt jártak általános iskolába Dombalján. Jól ismerték a közeli dombokat, vonulatokat, zegzugos hegyi utakat, pincéket. Gyermekkorukban órákat barangoltak a szőlőhegyen, különösen gyümölcsérés idején. Számtalanszor bejárták az erdőt is. Tudták, melyik fán milyen madár fész-

kel, mikor költenek, és a hegyi patakhoz mikor vonulnak inni az őzek.

Ma már Gyurka apuék is csak látogatóba járnak haza, bár a nagypapa részéről régóta erős a csábítás. Fiára szeretné hagyni a szőlőültetvényt. Gyurka apu egyelőre vonakodik, ám semmi nincs kizárva.

A túrázó csapat bakancsban, kitömött hátizsákkal felszerelve a közeli Csapás felé indult. Az volt a legrövidebb út a szőlőhegyre.

A szőlőhegy a falu nyugati oldalát övező észak-dél irányban vonuló dombokon terült el. A dombokat apró, szeszélyesen kanyargó patakok szabdalták egykor, melyek az idők folyamán kiszáradtak. A szőlősgazdák a csapások irányát nem változtatták meg, nem szélesítették, nem kövezték ki, meghagyták eredeti állapotukban. Így zezugos, ám mégis használható gyalogutakká, utakká váltak.

A falu szőlőhegye az Örömhegy nevet viselte.

Az örömhegyi tetőn a szőlőültetvények és a pincék sajátos módon helyezkedtek el a kisebb kiszáradt vízfolyások mentén. Micsoda szerencse! Ezekből az apró birokocskákból nem lehetett egy-két hatalmasat létrehozni, a kis szőlőtelepeket kordonossá alakítani. Megmaradtak mai napig a karós régi szőlőtövek és a tanyaszerűen szétszórt öreg pincék. Minden sokéves szőlőtő,

minden régi boronapince⁴ a tulajdonosának szíve csücske volt. Aki új prэшházat⁵ épített, az is meghagyta mellette a régit.

– Amíg én élek, az öreg pince marad! – szokták mondani az idősek. Az ő szavuk pedig Dombalján szent volt mindig, ma is az.

A legnagyobb egykori vízfolyást, a Csapást több szőlősgazda földútként használta és használja a mai napig. Csakis gyalogosan, esetleg biciklivel, néha talicskával járnak erre. A falu népe nem járult hozzá a kövezéséhez.

Miért? Azért, mert a Csapás két oldalát övező meredek, szinte függőleges löszfalba⁶ partifecs-kék vertek tanyát. A fecskék költőhelye pedig nemcsak a madaraknak fontos. A villásfarkú csi-csergő népség a falu életének részévé vált. Ragaszkodnak hozzájuk.

– Aki autóval, vagy nagy mezőgazdasági géppel akar menni a hegyre, használja az elkerülő kiépített utat! – mondta a falu lakóinak többsége.

⁴ Boronapince: vastag szálfákból, gerendákból egyetlen vasszeg nélkül összeácsolt faépület

⁵ Prэшház: ahol a mustot préselik és a borászati eszközöket tartják. Régen nagyméretű faprés elhelyezésére alkalmas, mennyezet nélküli kisebb épület volt.

⁶ Löszfal: a szél által szállított porból keletkező sárga, törmelékes, laza szerkezetű anyag. Jellemzően függőleges falakban áll meg.

A három gyerek álmélkodva bámulta a löszfalban lévő számtalan apró lyukat.

– Ezek a költőüregek – mutatta Gyurka apu. – Látjátok? A fejünk magasságában, vagy feljebb vájják a fecskék a lyukakat. Így sok mindentől megóvják magukat és a kicsi fiókákat.

– Gyerekkorunkban néhányat sajnos mégis elértünk – szólott Berci apu némi lelkiismeretfurdalással a hangjában.

– Kaptunk is érte minden alkalommal – válaszolt Gyurka apu. – Emlékszel?

– Miért akartátok elérni? – csapott le Réka, megérezve, hogy egykori gyermekcsíny kerülhet felszínre.

– Kíváncsiak voltunk, milyenek a fecsketojások – válaszolt Berci apu. – Úgy emlékszem, miután megnéztük, legtöbbször visszaraktuk. Sajnos, lehet, hiába. A papa nem egyszer figyelmeztetett; a madár, ha megérzi az idegen érintést, nem biztos, hogy kikölti a tojásokat.

– Ó, ez csúnya dolog volt.

– Az volt. Meg is kaptuk érte a magunkét.

– Mi történik a lyukakkal, ha leomlik a fal, vagy betemeti a hó, esetleg másik állat beleköltözik? – kapcsolódott a beszélgetésbe Kristóf, apukájához fordulva.

– A fecskék minden tavasszal új költőüreget készítenek. A régit nem javítgatják úgy, mint a molnárfecskék az eresz aljában hagyott tavalyi

fészküket. Csak tiszta, frissen kapart üregbe rakják a tojásaikat.

Gyurka apu megcirógatta Kristóf kobakját, majd Berci apu felé fordult:

– Emlékszel, mennyit ugráltunk itt?

– Ajaj! Újabb csínytevésünket árulod el a gyerekeknek – nevetett Berci apu. – Bizony emlékszem. Pedig régen volt, talán igaz sem volt.

– Halljuk! Halljuk! – harsogták a gyerekek. – Tudjuk, hogy igaz volt, csak nehezetekre esik elmondani, mert már apukák vagytok.

– Jó, elmondom – adta be a derekát Réka édesapja. – Úgy történt, hogy jöttünk a mamával sárgaföldért. Amikor tele lett a kosár, a part tetejéről ugráltunk a puha homokba, néha két méter mélységbe. Szegény mama hiába rimánkodott, mi csak ugráltunk. Pedig tudtuk, este szorulni fogunk. Gyurikám, remélem, több gyermekkori csíny nem jut eszedbe!

– Van még a tarsolyomban egy-két emlékezetes tettünk, de úgy látom, közben megérkeztünk. Majd folytatjuk – szólt nevetve.

A két kislány összesúgott, majd apjuk elé álltak:

– Tetszik az ugrálós sztori! Mi is szeretnénk kipróbálni! – mondták, és megindultak a meredek löszfal irányába.

– Nekem is tetszik! Én is szeretném kipróbálni! – futott utánuk Kristóf.

A két apuka villámgyorsan a nyomukba eredt.

– Szó sem lehet róla! A löszfal életveszélyes. Rátok dőlhet. Megtiltom, hogy ugráljatok! – szólt ellentmondást nem tűrő hangon Gyurka apu.

– Én is megtiltom! – állt a gyerekek elé Réka édesapja.

– Milyen érdekes! – dugta össze a fejét a három lurkó. – Ők gyerekkorukban ugráltak a tiltás ellenére. Bennünket a közelébe sem engednek a partoldalnak. Az apukák furcsák néha!

Bogárdomb

Kis huzavona után tovább bandukolt a csapat. Rövidesen úticéljukhoz, a falut határoló legnagyobb dombhoz érkeztek.

Bogárdomb ősidők óta egyetlen hatalmas szőlőbirtok volt nagy pincével.

Legutolsó gazdája halála után sokáig az enyészet birtokolta. Egészen addig, amíg a két testvér nagypapája, az idősebbik Gyurka bácsi meg nem vásárolta. Rengeteg munkával mintagazdaságot hozott létre. Ültetvénye, pincéje ma már híres a környéken.

Hozzáértő munkájának eredményeként a hatalmas domb déli és nyugati lejtőjét gyönyörűen gondozott szőlőültetvény borítja. A tetőn a felújított, szép pince körül gyümölcsfák sorakoznak. A birtokot kökény- és csipkebokorsor övezte út választja el a közeli erdőtől.

– A szőlőt leszüreteltük, már csak kórészni lehet – mutatott körbe Gyurka apu.

– Kórészniék szívesen, ha tudnám, hogyan kell – lépett Gyurka bácsi mellé Réka. Gondolta, itt az ideje egy kis kórészásnak, akármilyen is az. Eddig úgysem történt sok minden.

– Gyere, megmutatom! – ajánlkozott Kincső. – Bóklászunk, kóricálunk a sorok között és elhagyott szőlőfürtöt, szőlőszemet keresgélünk. Ha találunk, bekapjuk.

– Ennyi? Ez a kórészás? – Réka egy picit csalódott volt. – Érdekesebbre számítottam.

– Ennyi – válaszolt Kincső. – Ne gondold, hogy unalmas. Állj ebbe a sorba! – mutatott a legközelebbi széles sávra. – Én a másikba állok, Kristóf a harmadikba. Induljunk, kórésszunk és a pincénél találkozunk! Ha egyedül éreznéd magad, kiabálj!

– Tényleg izgalmas! – állapította meg Réka, miután egyedül maradt a szőlősorban. – Az indák és a szőlőlevelek eltakarnak benneteket, csak a lábatokat látom. Ide kellene hozni a mamókákat bújócskázni! – Nevetett, miközben bekapott egy édes szőlőszemet.

Hirtelen elakadt a nevetése, mert valami, vagy valaki elkapta a bokáját. Lépett volna, nem tudott. Sikított volna, de nem jött ki hang a torkán. Állt némán, szőlőszemmel a szájában, mint a sóbálvány.

Kísérteties hang szólt a háta mögül:

– Ki kórészik az ültetvényünkben?

Háttra pillantott, Kristóf vigyorgott rá a bokáját szorongatva.

– Megleptelek? Próbáltam ígéretem szerint színesíteni a programot. – Látva Réka rémült tekintetét, elnevette magát. – Ne mondd, hogy megijedtél! Ártatlan tréfának szántam.

Réka semmi pénzért nem vallotta volna be, hogy majdnem elájult az ijedtségtől. Kecsesen kirántotta a lábát Kristóf szorításából, és baktatott tovább az emelkedőn elhagyott szőlőszemek kórészva.

A szőlősornak hirtelen vége szakadt. A gyerekek szeme elé tárult a hatalmas pince. Méltóságteljesen terpeszkedett a domb legmagasabb pontján. A hosszú, fehérre meszelt épület oldalán rozsdavörös téglapadlóval borított fakorlátos terasz húzódott.

A teraszt óriás rönkasztal uralta nagy súlyú rönk székekkel és padokkal.

A felvezető téglalépcsősor egyik oldalán egyetlen vastag, gircses-görcsös szőlőtő támaszkodott a tartóoszlopnak. Indái – rácsavarodva a korlátra – végigfutottak az egész teraszon. Néhány szőlőfürt itt-ott még árválkodott a gyönyörű színes levelek között.

– Tetszik? – kérdezte büszkén idősebbik Gyurka bácsi. – Legalább kétszáz éves a tő. Már akkor öreg volt, amikor a miénk lett. Ősi fajta, rendkívül zamatos a termése. Nem szüreteljük,

csak enni szoktuk. Egész ősszel ellát bennünket finom szőlővel. Minél később szedjük le, annál édesebb. Kóstoljátok meg! – kínálta a gyerekeket. – Lassan mazsola lesz belőle.

Éppen ekkor érkeztek meg a nagymamák, az anyukák és Réka dédszülei is. A gyerekek nagy ovációval fogadtak mindenkit. A dédszülők helyet foglaltak a teraszon, szívták magukba a friss hegyi levegőt.

A hölgyek hipp-hopp megterítettek a hatalmas asztalon. A nagypapák sűrögtek-forogtak, nagy igyekezettel szervírozták pincepörköltjüket. Felerültek az asztalra a kalácsot rejtő kosárkák is.

– Tálalva! Kérem, mindenki üljön asztalhoz! – invitálta vendégeit Kincső nagymamája.

Gyurka bácsi áldást mondott, majd jó étvágyat kívánt. Evés közben csillogó szemekkel részletezte a főzés mozzanatait. Ismertette a pincepörkölt hozzávalóit, beszámolt a felhasznált fűszerekről, sejtelmesen célozgatott titkos ízesítőkre is.

– A titkos ízesítőkről ne kérdezzen senki, úgysem árulom el! Igaz, barátom? – fordult szakács-társa felé.

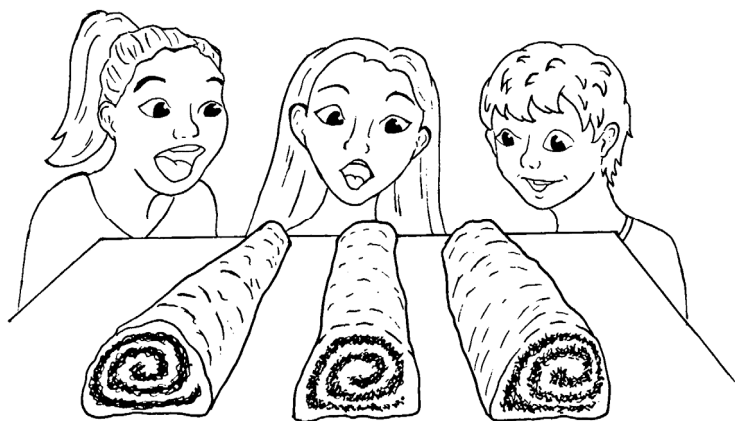
Réka nagypapája – mondanom sem kell – helyeslően bólogatott. – A világ minden kincseért sem, kedves barátom. Hétpecsétes titok!

Úgy tűnt, a két nagypapa főzési tudománya felérhetetlen magasságokban tartózkodik, csak cso-

dálni lehet. Ízlelgetni, kóstolgatni is kellő áhítattal illik.

A hölgyek szerényen, receptjeik ismertetése nélkül kínálták a kalács csodákat.

A három gyerek szótlanul evett, alig várták a lakoma végét. Fél füllel hallgatták a hosszú, túlságosan részletes recept- és ételbemutatót, de lélekben a fák között fogócskáztak. Várták, mikor fogy el Gyurka bácsi mondandója. Arra sokáig várhattak!

A régi pince titka

Vége Gyuri bácsi felállt az asztaltól, majd olyan hangsúllyal, mintha a lottó nyerőszámaikat ismertetné, így szólt:

– Most pedig szeretném megmutatni föld alatti birodalmamat, a borospincét.

Egy tarisznyából elővarázsolta a pincelátogatás gondosan előkészített kellékeit és kiosztotta. Mindenki kapott fejlámpát, viharlámpát, a gyerekek ráadásként mókás posztó fejfedőt.

– No, törpök! Itt a Bűvös Csákó! Sorakozó, indulás utánam! – mondta és megindult a pinceajtó felé.

A három gyerekből elszállt az unalom. Fejükbe húzták a rajzfilmhős törpék fejfedőjét utánzó csákókat, melyeket titokban tegnap késő este varrt Irénke néni. Homlokukra illesztették a fejlámpát, kézbe kapták a viharlámpát, lelkesen in-

dultak a vezér után. A pinceajtóban megálltak, szalutáltak, bemutatkoztak:

– Törpapának jelentjük, a törpök készen állnak a pince felfedezésére. – Tréfi vagyok – hajolt meg Kristóf.

– Törpilla – állt melléje Kincső.

– Okoska – pukedlizett Réka. – Majd hozzátette: – Az apukák nem kapnak Bűvös Csákót? Nagypapám sem? Szerintem jól állna nekik is.

– Nekünk elég a fejlámpa – válaszolta tiltakozva Gyuri apu. Megelőzve a levegőben lógó ellenvetést, gyors, határozott intézkedésbe kezdett:

– Figyelem! Ismertetem a túra szabályait. A sor elején megy a két nagyapa. Őket nem lehet megelőzni. Utána a törpék, azaz a gyerekek, hátul pedig a két apuka. Ez szabály, muszáj betartani.

A gyerekek szalutáltak, csendben odasorakoztak a pince lejárataát őrző tekintélyes tölgyfaajtó elé. Türelmesen várták az indulást.

A pince az épület alatt, a felszín alatt volt. Tizenkét téglalépcső vezetett le a mélybe.

Rékát meglepte a hatalmas, boltíves üreg. Olyan széles volt, hogy két oldalán elfért egy-egy embermagasságú hordósor. Olyan hosszú és mély volt, hogy a végét nem is látta. A legalább három méter magas boltívet téglá borította.

A sejtelmes félhomály kicsit félelmetes volt. Réka apukája mellé húzódott. Megfogta a kezét, így gyűjtött bátorságot.

– Remélem, nem találkozunk össze a csúf, kopasz Hókuszpókkal! – súgta apukájának.

A testvérek apukája meghallotta Réka aggodalmát.

– Nem – szólt nevetve. – Ne aggódj, nincs Hókuszpók, nincsenek lidércek, nincsenek denevérek, sőt, pókok sincsenek. Gyurka papa gondos gazda.

Gyurka bácsi meggyújtott egy hatalmas, gyermekfej vastagságú gyertyát, letette az első hordó előtti asztalkára. Kettőt az apukák kezébe adott azzal a kéréssel, hogy beljebb érve majd gyújtsák meg.

– A pince mélyén sötét van, villanyvilágítás nincs, és nem is lesz. Elkel a gyertyafény; biztonsági okokból is – mondta.

Lassan, sétálva megindultak a pince belseje felé. Gyurka bácsi mesélni kezdett:

– A pince legalább kétszáz éves. Ám ha hinni lehet az öregeknek, akkor sokkal régebbi. Tani bácsi úgy mesélte, hogy a török időkben kezdték építeni a sárkányszigeti nagyúr megbízásából. Ugyanis a várúr a királytól megkapta ezt a területet. Itt volt a szőlőbirtoka.

A pincét a legenda szerint kettős céllal építtette. Egyrészt a bornak, másrészt menedéknek a török elől. A boltívek nagyon vastagok, több rétegű téglasorból állnak. Mielőtt felújítottuk, megpróbáltuk bontani. Szerettük volna megfejtetni a legendás pince titkát, megtudni, mi rejtőzhet a fal mögött. De mindig csak új téglasorba ütköztünk. Megvizsgáltattam szakemberekkel, ők azt javasolták, egyelőre ne bolygassuk. Nem biztonságos a kutakodás. Úgy tettük használhatóvá, hogy ahol omlásveszélyt láttunk, eléje raktunk újabb téglasort. Csak az Isten tudja, mekkora valójában, és mi lehet a téglák mögött.

– Majd én felfedezem – szolt Kristóf. – Ha nagy leszek, régész leszek, és fel fogom tární a pince titkát.

Gyurka apu megcirógatta Kristóf fejét. – Jól van, kisfiam! Büszke leszek rád, ha megvalósul az álmod.

– A pince végében is kutatni fogok, amit nagypapa lezárt – mondta a lányoknak Kristóf. – Elhiszitek? Ha akartok, majd jöhetnek segédnek az ásátásomhoz. Megkeresem a titkos oldalfülkékét és a folytatást az omláson túl.

A lányok pillanatnyilag nem kötelezték el magukat. Nem válaszoltak az ajánlatra.

Nem úgy a tulajdonos nagypapa. Átölelte ábrándozó unokája vállát, szeretettel biztatta:

– A kutatás érdekes vállalkozás lesz. Nagyon várom! Egyelőre nem tudjuk, hol a pince vége, és hol kezdődik a titkokkal övezett alagút. A nagy omlásnál súlyosan sérült a téglafal, nagyon veszélyesnek tűnt volna tovább haladni. A szakemberek szerint rontott a helyzeten, hogy sok évvel ezelőtt ismeretlenek többször megkísérelhették a kibontását. Befalaztuk a járatot, és elé tettük a legnagyobb hordót. Majd az unokám feltárja, és talán még kincseket is talál – ábrándozott Gyurka bácsi.

– A kincsek felfedezése után szólhatsz – változtatott az álláspontján Kincső. – Az ékszerek szétválogatásába esetleg beszállunk. Mit szólsz, Réka?

– Oké. Lehet róla szó, de most menjünk ki. A pince nem nekem való hely.

A férfiak és Kristóf még nézelődtek, beszélgettek, hosszú távú terveket fogalmaztak meg.

A két kislány megfordult és kiszaladt. Őket jobban érdekelte, ami a napfényes felszínen van.

Törökrózsák

Dédpapa a hölgyek gyűrűjében üldögélt, élvezte az őszi napfényt. A sáfek távollétében felszabadultan dicsérte az utánózhatatlan kalács költeményeket és készítőiket. Bókolt, mint mindig, ha hölgyek társaságába került. Kicsit anekdotázott, majd ismét szép ívű, udvarias bókkal hódolt a gyengébb nem cukrászokat lepipáló teljesítményének.

– Nocsak! Megérkezett Csicseri és Ficseri! – szólt kedélyesen a két kislány megjelenése láttán.

– Részünkről eddig tartott a pincetúra – mondta Kincső, miközben lerakta a viharlámpát és a fejlámpát. – Réka és én jobban szeretjük a természetes fényt. – Lekapta fejéről a sapkát is, ám menet közben meggondolta magát. – A Bűvös Sapka maradhat. Ugye, Réka? Tök jól néz ki.

– Szerintem is – helyeselt Réka. – Milyennek látod, dédmama? Jól áll? Anyuci, mi a véleményed? – kérdezte illegetve-billegetve magát, dicséretet várva.

– Bájosak vagytok, nagyon jól áll mindkettőtöknek. Köszönjétek meg Irénke néninek! Ő alkotta tegnap este, vagy éjjel – válaszolt dédmama. – Gratulálunk, kedves Irénke! Csoda jól néznek ki a Bűvös Sapkák!

Réka anyukája magához vonta kislányát. – Sapkában, vagy anélkül, mindenhogyan szépek vagytok!

A két kislány – hálája jeléül – megölelte Irénke nénit, majd sugdolózni kezdtek: – Valami színes program kellene! Érdekességre vágyom! – sóhajtozott Réka. Kincső böszén helyeselt.

– Dédpapa! Te mindig tele vagy ötlettel. Tudsz valami színes, unaloműző elfoglaltságot ajánlani nekünk? – szólította meg reményteli szívvel dédpapáját.

– Hm! Színes legyen? Színes legyen? – töprengett dédpapa. – Javaslom, nézzétek meg Kincső anyukájával a törökrózsabokrokat a horhos⁷ oldalában. Gyönyörű színeket fogtok látni.

Kincső anyukája boldogan vállalkozott a sétára, lelkesedése magával ragadta a kislányokat is.

A horhos a szőlőbirok déli, természetes határa volt. Az egykori vízmosásból mára földes mezőgazdasági út lett. Ezt használják az emberek a szőlő műveléséhez használt gépeikkel.

⁷ Horhos: a hegyoldalból lezúduló víz által kimosott meredek hegyi út.

A horhos két szelíd, lankás oldalát különlegesen széppé tette a csipkebokrok sűrű sora, melyen már piroslottak a bogyók. A csipkebokrok összeértek, egymásba kapaszkodó indáik sűrűn befedték a talajt. Leveleik már sárgulni kezdtek, itt-ott száradtak, ám az indákat a tömérdek korallpiros csipkebogyó nagyon is élővé tette.

A látvány valóban gyönyörű volt. A két partoldal csodálatos színekben pompázott.

– Ó! – mondta Kincső ámuldozva.

– Ó! – mondta Réka is. – Álmomban sem láttam szebbet. Talán meséskönyvben valami hasonlót: Csipkerózsika vártornyát.

– Amelyikben szundizott a fonni próbálkozó királylány? – szólta Kincső. – Tényleg! Kár, hogy itt nincsen vártorony. Azért próbáljuk ki, milyen érzés lehet az indák rabságában lenni!

– Oké! Próbáljuk ki! – lelkesedett Réka.

Mai Csipkerózsikák

Kincső édesanyja szeretne volna lebeszélni a lányokat:

– Nem javaslom a próbát. Az indákon nincsenek ugyan tüskék, mert ezek különleges rózsabokrok, de tapadnak, kellemetlenséget, váratlan meglepetést okozhatnak.

– Nem baj! Kipróbáljuk! – döntötte el egyszerre a két leányzó. Odamentek a törökrózsával borított partoldalhoz. Félrehajtották a közeli indákat, igyekeztek befészkelni magukat. A hátukat a partoldalhoz támasztották, néhány indát maguk elé húztak, majd elégedetten szóltak:

– Jöhet a szabadító. Felébredtünk, és még nincs itt a mesebeli királyfi? Hahó! Mi lesz?

– Ritkán járnak erre manapság királyfik – lépett hozzájuk Kincső anyukája. – Ha megengeditek, én segítek.

A kiszabadítás nem ígérkezett egyszerűnek. Az indák ragaszkodtak a foglyokhoz, rátapadtak a lányok ruhájára, a híres sapkájukra, és makacsul fogva tartották őket. Egyik inda összefonódott a másikkal, szorosan rátekeredett Rékára és Kincsőre.

Most már szerettek volna szabadulni a lányok, de úgy tűnt, a szülői segítség kevés. Az indák makacsul ragaszkodtak a két Csipkerózsikához.

A jókedv lassan kétségbeesésbe csapott át.

Ekkor kutyaugatást hallottak.

– Ez Csibész! Megismerem a hangját – lélegzett fel Réka. – Tani bácsi jön. Nem királyfi, de szabadító lehet.

Valóban Tani bácsi bukkant fel a horhosban elmaradhatatlan kerékpárjával és kutyájával.

Megigazította kalapját, megállt, próbálta befogadni a látványt. Egy anyuka küzdött a vadrózsa indákkal, hogy a rabságukból kiszabadítson két kislányt.

– Csibész, látod, amit én látok? – Csibész izgatottan vakkantott, ami azt jelentette, látja, amit a gazdája lát.

– Veletek tegnap találkoztam – szólt a bokrok között álló lányokhoz. – Reza udvarában csináltatok a fesztivált. Mi szél repített benneteket a törökrózsabokrok közé, amik egyébként helyi védelem alá tartoznak?

– Réka vagyok, tegnap tényleg találkoztunk. Nem szeretném Tani bácsit semmi kellemetlenre

emlékeztetni, de Kristóf segített önnek, amikor szüksége volt rá. Amint tetszik látni, most mi vagyunk nehéz helyzetben. Tessék segíteni Kincső anyukájának! Együtt talán sikerül kibontani bennünket az indák közül.

– Aztán mit kerestek ott? – firtatta Tani bácsi.

– Kipróbáltuk, milyen érzése lehetett Csipkerózsikának az indák fogságában.

Tani bácsit meglepte a válasz.

– Asszonyom – fordult Kincső anyukája felé – megöregedtem, de ilyen esettel még nem találkoztam. – Kicsit töprengett, majd döntött: – Nézzük, mit tehetek. – Odaballagott a két fogolyhoz.

Úgy nyúlt az indákhoz, mint a hímes tojásokhoz. Szépen, finoman elhajtogatta a tapadós ágakat, ügyelve a rajta csüngő termésekre, és szabadon engedte a két önjelölt Csipkerózsát.

– A törökrózsabokor különleges növény – oktatja a két csitrit. – Nem szereti, ha érintik, nem szívesen adja a virágát és a termését. A falu lakói ezekről a tövekről soha nem szednek virágot, és csipkebogyót sem. Ez hagyomány. A kisaszszonykák legyenek szívesek megkérni az öreg tanító urat, hogy mesélje el a törökrózsabokrok történetét. Nem akármilyen legenda az – mondta Tani bácsi a hálálkodó csitriknek. – Egyébként ma már nem jövök erre, ha javasolhatom, ne ismételjék meg az akciójukat – mondta huncut mosollyal. – Csibész, indulunk. – Fogta a kerék-

párját és megfontolt lépésekkel elindult az erdő felé.

– Tani bácsi kérem, erre tetszik lakni? Elkísérhetjük? – ajánlkozott Réka.

Tani bácsi megérezte a veszélyt. Nem akart ő mára semmi kalamajkát.

– Megszoktam egyedül, nem kísérgetett engem soha senki. Hazatalálok magam is – hárította az ajánlatot.

A lányok nem adták fel:

– Legalább egy darabig hadd menjünk önnel! Ne tessék aggódni, nem lesz meglepetés!

Tani bácsi nem szokott hozzá a lányos csicseregésekhez. Amit megmondott, azt megmondta. Ő lezártnak tekintette a diskurzust.

Ám a könnyörgés nem csillapodott. A két lány, mint akit felhúztak, könnyörgött és könnyörgött.

– Baj lesz, gondolta Tani bácsi. Ezek a csicseregő fecskék kizökkentenek az egyensúlyomból. A végén úgy járok, mint Reza és Naca.

– Nem! – válaszolta ismét. – Örült, hogy megtudta őrizni a tekintélyét. – Mondtam, hogy egyedül járom az utamat.

– De aranyos Tani bácsi! Csak egy rövid szakaszon megyünk önnel, hogy nézegethessük a csipkebogyós horhosoldalt! – rimánkodtak kitaratóan a kislányok.

Tani bácsi végül beadta a derekát: – Jó, de csak a borzvárig. Ott elválnak útjaink.

– Oké! A borzvárig! – ugrott a két lány.

– Anya – szólt Kincső – gyere, megyünk Tani bácsival a borzvárig. Csipkerózsza tornyát nem találtuk, legalább egy várat látni fogunk.

– Borzvárat! – javította ki Tani bácsi. – Borzvárat mondtam.

Réka azonban ennek nem tulajdonított jelentőséget. Indulásra kész volt.

– Csibész, mutasd az utat! – adta ki az utasítást Tani bácsi, beletörődve a sorsába.

Borzvár

Atörökrózsabokrokkal övezett horhos oldala egyre alacsonyabb lett. Mire a kis csapat az erdő széléhez ért, eltűnt a löszfal, vele együtt a bokorsor is.

Az út itt kettéágazott. A szélesebb az erdő belsőjébe vezetett, a keskenyebb gyalogúttá szelődült. Egy darabig követte a fák sorát, majd éles kanyarral egy kisebb, vadrózsa-, szeder-, kökény-, mogyoróbokrokkal borított dombocska mellett vezetett. Egy kis hegyi patak hídján áthaladva nagyobb, hosszan elnyúló domb felé vette az irányt.

A híd előtt Tani bácsi megállt.

A szemük elé táruló nagyobb domb nem hasonlított sem Örömhegyhez, a falu szőlőhegyéhez, sem a szőlőbirtok dombjához. Szelídebb, lankásabb, barátságosabb volt. Északi oldalát dús hegyi legelő borította. A szélén keskeny szántóföld

őrizte a száraz, sátor alakban összerakott kukoricaszárakat. A domb tetején és az erdő felőli oldalon nagy, öreg gyümölcsfák terpeszkedtek, némelyiken alma pirosodott és sárgállott.

– A domb az én szűkebb hazám. Istendombja – mutatott körbe Tani bácsi.

A legelő a két tehénkémé, kecskéimé, birkáimé. A kukoricát a malackám és a tyúkok kedvéért termeszttem. A pogácsaalmát és bőralmát – amint látjátok – még nem szedtem le, azok a legkésőbbben érő fajták. Hagyom a fán, amíg lehet. A hideg pincében húsvétig is egészséges marad. Ami a fáról lepotyog, a sünöké és a borzcsaládé lesz. A házikóm a domb másik oldalán van, azért nem látható.

Tani bácsi a kíséreiével együtt nézte, nézte az elébe terülő csendéletet.

– Én itt boldog vagyok – mondta. Itt születtem, itt éltek a szüleim, nagyszüleim, dédszüleim. A mi családuknak ez a gyönyörű domb volt a világ; nekem most is az. Nem hiszem, hogy tudnék máshol létezni.

Kísérei felé fordult: – Szóval itt elválnak az útjaink. A dombra, láthatjátok, egyszemélyes gyalogút vezet. Köszönöm a kíséretet, áldás békeség! – Emelte kalapját, és indulni készült.

A lányok elébe álltak, kórusban mondták:

– Tani bácsi azt ígérte, a borzvárig mehetünk. Nem értünk oda! Nem látunk semmiféle várat.

– Pedig itt van – mutatott Tani bácsi egy földkupac felé, mely az erdő és a kis cserjés domb találkozásánál púposodott.

– Az a földhalom? – kérdezték csalódottan a lányok.

– Nem a földhalom. A földhalmot a borzok kotorták ki a vár építésekor. A borzvár a föld alatt van. Legalább két méter mélyen kanyarog, Isten tudja, milyen hosszan. Valóságos labirintus. Látnak a bokor mellett azt a fél méternyi lyukat? Az a főbejárat. A borzvárnak ugyanis nem egy bejárata-kijárata van. Sőt, szellőzőnyílásokat is építettek a tulajdonosok. Nem látszanak, nehezen fedezhetők fel, mert a borzok ágakkal gondosan befedték.

A bokrok, cserjék között gyakran láttam a borzok nyomát – mutatott a jelzett irányba Tani bácsi. – Tavasszal inkább az erdőben, nyaranta a mezőn, ősszel a gyümölcsösben keresgélnek. Télen kevesebbet mozognak.

– Várra számítottam, üreget bámulunk – szóló Réka. – Szép nagy lyuk – állapította meg.

– A borz sem kicsi – hangzott a válasz. – Meg tud nőni hatvan-nyolcvan centi hosszúra. Ősszel tágitani szoktak a lyukon, mert jól meghízna. Kell a kondi a falánk csíkosfejűeknek a tél átvészeléséhez.

– Mitől híznak? Mit esznek? – kérdezte Kincső, miközben barátnőjével a tátongó lyukat szemlél-

te abban a reményben, hogy kibújjik valamelyik lakója.

– A borzok mindenevők – válaszolt türelmesen Tani bácsi. – Amit találnak, mindent elfogyasztanak: rovarokat, férgeket, apró rágsálókat, de imádják a gyümölcsöt, a zöldségeket. Egyik kedvencük a kukorica. Rendszeresen lopkodják az ültetvényemből. Kibontják a csöveket és lerágják. Rendkívül torkosak, mindent megkóstolnak. Nagyon szeretik az erdei szedret is. Szerencse, az erdő széle tele van szederbokrokkal.

A borzok igazi haspókok. Néha láttam a nyomaikat nagypapád szőlője végében is – fordult Kincső felé. – Ízlik nekik a szőlő. A fehér is, piros is, kék is, csemegeszőlő is, borszőlő is.

– Tani bácsi miért hagyja, hogy dézsmálják a gazdaságát? – kérdezte Kincső.

– Miért ne hagynám? Nem forgatnak ki a vagyonomból. Csak annyit esznek, amennyi a túlélésükhöz kell. Nem hordják el a felesleget, helyben fogyasztanak. A várban nem tárolnak ennivalót, legfeljebb a kicsinyeiknek visznek keveset.

Megtapasztalva a hallgatóság érdeklődését, Tani bácsi belelendült az ismeretterjesztésbe:

– A borzvár olyan tiszta, mint a patika. Láttam, tavasszal alapos nagytakarítást végzett a család. Minden száraz fűvet, azaz szénát, amit télen takarónak használtak, kihordtak a vár mellé. He-

lyesebben jó pár méterrel távolabbra, mert a borzok a bejárat körül is rendet, tisztaságot tartanak.

– Látjuk – szólta Kincső anyukája. – Össze is gereblyézték a bejárat körüli földet.

– Nem gereblyézték – nevetett Tani bácsi. – A karmaikat nem tudják behúzni, azért szántják fel ilyen érdekesen a földet. – Magában így morfondírozott: – A gyerekek tájékozatlanok, nem csodálom. De az anyukájuk is?

Hangosan így folytatta: – A várban van nappalijuk, több hálótermük, és gyerekszobájuk, arra az esetre, ha kölykeik születnek. A hálót és a gyerekszobát szénával bélelik, hogy meleg, puha legyen. Sokat dolgoznak a kényelmes, tágas lakóhelyükért. Ha szűknek érzik, tovább tágítják. Ásnak szorgalmasan, a felesleges földet kihordják. A borzvár kész labirintus. Több tíz méter, talán annál is több lehet a járatok hossza.

– Hihetetlen! – ámuldoztak a kislányok. – Egy probléma van: ebből semmit sem látunk, csak a bejáratot, és apró vakondtúrásokat körülötte.

– Nem vakondtúrások – folytatta előadását fáradhatatlanul Tani bácsi. – Toalett.

– Toalett? – tátotta el a száját Réka. – Na, ne! Fürdőszobájuk is van?

– Toalett, ha mondom. A borz nem piszkít a várába. Kijön a felszínre, kis lyukat ás, az a WC-je. Ha megtelik, betemeti és újat ás. Ez a helyzet.

Hatásszünetet tartott, majd folytatta:

– Láttatok volna, milyen élvezettel vizsgálgatta a WC üregek tartalmát az a pesti egyetemista! Apró zacskókba rakta a mintákat. Elvitte, elemezte, úgy állapította meg, mivel táplálkoznak a csíkosfejű haspókok.

– Milyen egyetemista? Hogy került ide? Miért érdekelte a borzürülék? – érkeztek a kérdések.

– Hát egy egyetemista. Nem ismertem. A faluból az egyik kuncsaftom megkért, engedjem meg, hogy ide jöhessen. A fiával együtt járt egyetemre.

A gyerek, akiről mesélek, egy reggel arra ébredt, hogy a borzok életét akarja tanulmányozni az élőhelyükön, és abból akarja írni a dolgozatát. Ezért jött le Dombaljára. Kicsit furcsállottam, de azt mondtam, jól van. Jöjjön, ha nincs más dolga.

Estefelé leült a gyerek a borzvár közelébe, és reggelig ott maradt. Bámulta a bejáratot, turkálta a WC üregeket, irkált, fényképezett, és Isten tudja, közben mi járt a fejében. Így ment egy hétig. Amikor elköszönt, mutatott néhány homályos felvételt, amin állítólag a borzvár lakói voltak láthatók. Hát... megnéztem... ráhagytam.

Azt mondta, szerintem két kicsi borz is él a várban, amit valami kamera segítségével derített ki. Állítólag a csodamasinát bejuttatta a labirintusba. Én nem tudom megerősíteni, nem láttam az akciót. Azt tudom mondani, amit a gyerek mondott.

Azért én is meséltem neki egy-két dolgot. – szívtam meg a fogát Tani bácsi. – Mert ugye a bor-

zok az én gyerekkoromban már itt laktak. Apám, nagyapám is sokat tudott, sokat mesélt róluk. Én is tudok egyet s mást. Hát, elmondtam a gyerekeknek. Meghallgatta.

Tani bácsi cuppantott egyet, teleszívta friss hegyi levegővel a tüdejét, majd folytatta:

– Amit biztosan tudok, mert így van: a borzok félénk, emberkerülő állatok. Még nekem is igen ritkán sikerül meglátni őket. Egyszer késő este jöttünk haza. Csibész ugatni kezdett, mert csörte-tést, szuszogást, rőfögés-félét észlelt. Én is hallottam. Na, akkor láttam meg a hosszú csíkos fejét a borznak. Leskelődött kifelé a várából. Ki is jött. Jó nagy volt. De amint észrevett bennünket, villámgyorsan visszabújt.

Na, szóval hölgyeim! Most figyeljenek! – mesélt tovább – Csibész odafutott, ugatott, egy perc múlva az orrát a fűbe törölgetve iszkolt onnan.

A borz visszatámadott, mert veszélyt érzett. Majd olyan bűzös váladékkal fröcskölte le szegény Csibészt, ami neki is sok volt. Jó ideig magán hordozta szegény pára a borz rettenetes adományát. Azóta tiszteli, sőt, a vára közelébe sem megy.

Szóval mondom én, a borz nem barátkozó természetű. Nem érdemes kikezdeni vele, mert a nála erősebbel is képes szembeszállni. Ez a valóság.

– Nagypapám tudja, hogy az erdő szélén borzok élnek? – kérdezte Réka. – Tetszik tudni, a nagypapám erdész.

– Hogyne tudná! Védelem alá is helyezte őket. Sőt, az erdőt művelő emberek is tudják. Nem bolygatják a borzvár környékét. Az itt élő emberek tisztelik Isten minden teremtményét.

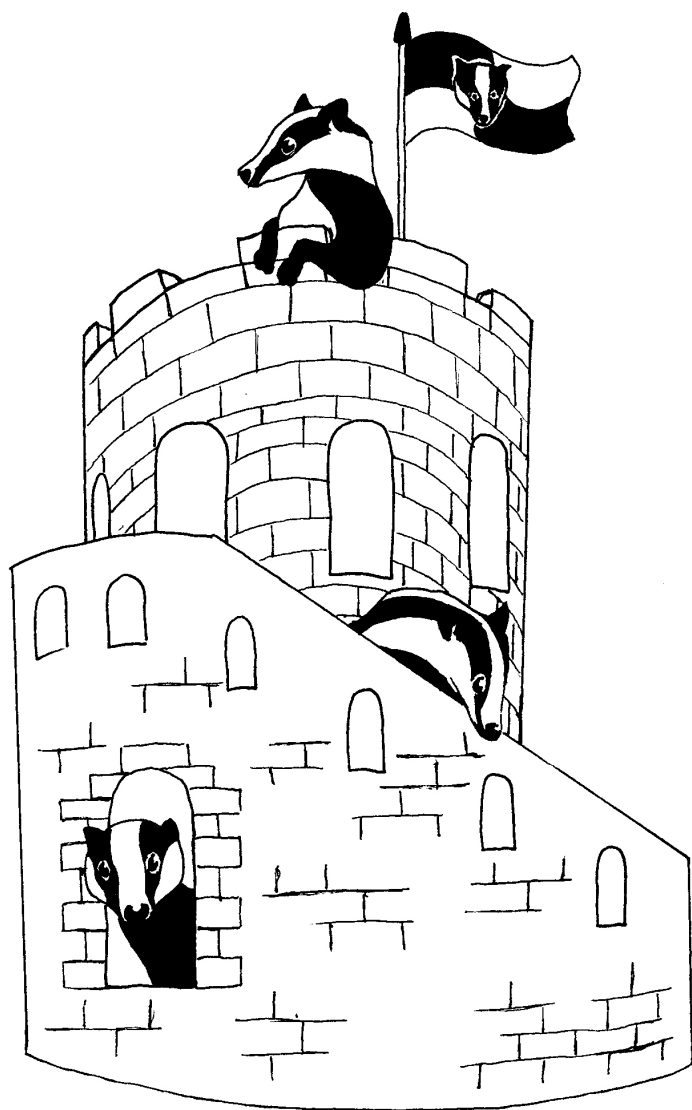
Szóval, kicsi lány, azt mondom neked, amíg nagypapád az erdész, én pedig itt élek, a borzok biztonságban vannak. Itt háborítatlanul élhetnek. Jó szomszédok vagyunk, nem zavarjuk egymást. Az Istendombja nekik is a béke szigete.

– Nos, láttuk a borzvárat, helyesebben a helyet, ahol a föld alatt húzódhat, láttuk bizonyítékként a bejárat egyikét, láttuk az illemhelyeket. Itt az idő, hogy elköszönjünk és visszainduljunk – mondta Kincső anyukája. – Kedves Tani bácsi, köszönjük a segítségét, azt is, hogy elkísérhettük. További szép napot, jó egészséget kívánunk!

– Köszí szépen az idegenvezetést, Tani bácsi! Érdekes volt a láthatatlan vár... Szívesen bekukkantottunk volna, ha mertünk volna – köszönt el a két kislány is.

Réka és Kincső lepacsizott Tani bácsival, búcsút intettek Csibésznek.

Vetettek egy búcsúpillantást a nagy földkupacra, az aprókra is, majd visszaindultak a Bogárdombra.

Dédpapa mesél

Szia, mindenki! Megjöttünk a nagyon érdekes kirándulásról – kiabálta messziről Réka és Kincső a teraszon ülő felnőtteknek és Kristófnak. – Egy színes élményért indultunk, kettő lett belőle! Először megtaláltuk a törökrózsabokrokkal borított horhosoldalt. Nagyon-nagyon szép! Igaz, Kincső? Rózsát nem láttunk, csipkebogyót annál többet. Eszünkbe jutott, hasonló lehetett Csipkerózsika híres alvóhelye.

– Rossz előérzetem van – súgta dédmama élete párjának. Mindig megérezte a váratlan, meglepő dolgokat. Nem csalódott.

– Szóval bebújtunk az indák közé, kipróbáltuk, milyen fogolynak lenni. Képzeljétek, az indák körbefontak bennünket, és nagyon ragaszkodtak hozzánk. Nem akartak elengedni – vette át a szót Kincső.

– Készítettetek fotót a fogságokról? – érdeklődött Kristóf.

– Nem. Eszünkbe sem jutott. Fontosabbnak tartottam kiszabadítani a szorult helyzetbe került önjelölt mesehősöket – mosolygott az anyukája.
– Talán most is őriznénk a partoldalt, ha nem érkezett volna Tani bácsi. Szerencsére arra járt.

– Bizonyítékot sem hoztatok? – firtatta tovább Kristóf. – Csipkebogyót, indát, esetleg töviseket?

– Szó sem lehetett róla. Tani bácsi szerint a törökrózsabokrok helyi védettséget élveznek, az ő védelmét pedig különösen. A falu lakói nemcsak virágot, vagy csipkebogyót, de egy levelet sem vesznek le a bokrokról. Ha Tani bácsi barátai akarunk maradni, mi sem bánthattuk. Tehát nincs szuvenír – mondta az anyuka.

A kislányok böszön bólogattak.

– Tani bácsi azt is mondta – vette át a szót Réka – hogy dédpapa tud egy legendát a törökrózsákról, és kérjük meg, hogy feltétlen mesélje el nekünk.

– Elmesélem, hogyne mesélném – ígérte dédpapa. – Mikor kezdjem?

– Rövidesen, mert nagyon kíváncsiak vagyunk – csicseregte Kincső. – Előbb azonban elmondom a másik kalandunkat. Kristóf, figyelj! – fordult a testvére felé. – Láttunk egy borzvárat. Heleesebben a bejáratát, mert mindenki tudja, hogy a borzok föld alatt építkeznek. Sajnos belülről nem nézhettük meg, mert Tani bácsi szerint a

borzok nem szívesen barátkoznak. Nappal különösen morcosak, ha valaki megzavarja a pihenésüket. A borzok ugyanis éjszaka mászkáló állatok. Nappal nagyon ritkán bújnak elő a várukból, mert pihennek. A bejelentés nélkül érkező vendégeket egyenesen ki nem állhatják. Megtörténhet, hogy a betolakodókat lefröcskölük sajátos, nem éppen parfüm illatú váladékukkal.

– Sőt, köszönés helyett támadó állásba helyezkednek, karmolhatnak is. Így hát a borzoktól sem hoztunk szuvenírt – toldotta meg az élménybe-

számolót Réka. – Esetleg, ha egyetemisták leszünk és a borzok életének tanulmányozását választjuk, szedünk össze a bejárat melletti kis kupacokból valamit. Ami természetesen nem emlék, hanem vizsgálati anyag lesz.

A két kislány cinkosan összezenetett: – Kristóf, ne tudd meg, mire gondolunk!

– Örülök, hogy élveztétek a sétát – szólt dédpapa. Odasúgta dédmamának: – Annak főleg, hogy ebből kimaradtam.

– Gyertek, üljetek mellém! – hívta a gyerekeket. – Mesélni fogok. Hosszú, nagyon hosszú mese következik. Amikor fiatal tanító voltam, az idős elődömtől hallottam, ő pedig a tanítványai szüleitől, nagyszüleitől. Sokan sokféleképpen őrzik a falu lakói, és adják tovább, amit elmondok. Inkább mese, mint legenda. Sok minden bizonyítja azonban, hogy valóságos eseménymorzsákon alapul, és valaha élhettek a szereplői.

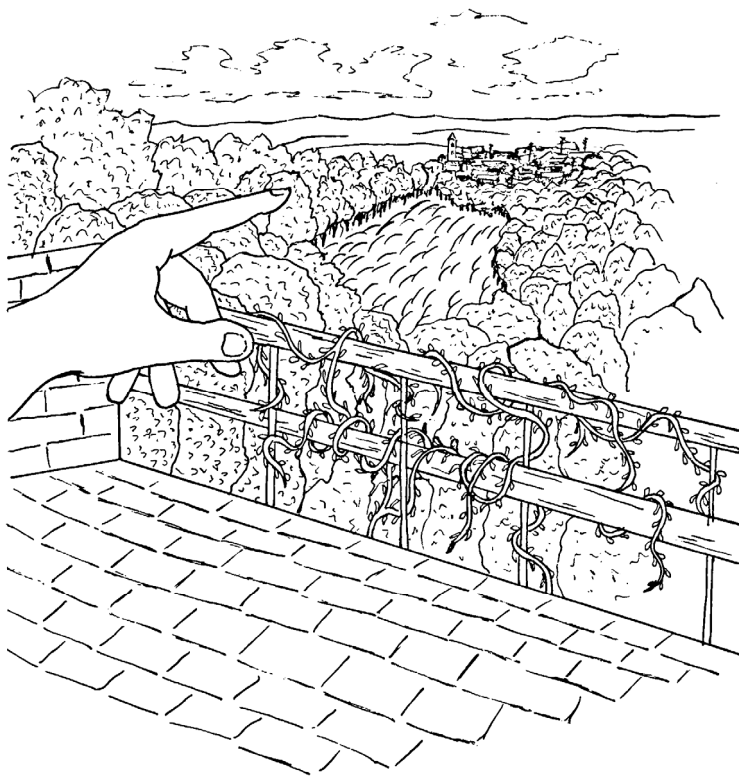
A hegylakók, a falu és a mező, ahol egykor palánkvar állt

– A mesének két helyszíne van – kezdte a történetet dédpapa. – Egyik ez a hegyoldal, ahol most üldögélünk, és amerre gyalogosan sétáltatok. A másik helyszín a falutól kicsit távolabb, talán

ezer méterre van. Erről a terasról éppen rálátunk. Nézzetek csak arra! – mutatott dédpapa a falu irányába. – Látjátok, milyen hatalmas kiterjedésű rét húzódik a házak túlsó oldalán? Talán öt kilométer széles is lehet, a hossza pedig háromszorosa, négyszerese.

– Látjuk, látjuk. Szép, zöld rét. Szép, de mi köze a törökrózsákhoz? – értetlenkedtek a gyerekek.

– Türelem, türelem. Mondtam, hogy hosszú mesére számítsatok! – csillapította őket dédpapa.

– Látjátok-e a kápolnától induló keskeny mezei utat, amely egy bozótos, terebélyes dombhoz vezet? – mutatott ismét a falu irányába.

– Látjuk, látjuk. A rétből kiemelkedik egy nagy kerek domb sűrű bokrokkal, körülötte szántóföld – hangzott a válasz. – Még mindig semmi izgalmas.

– Nos, azon a dombon négyszáz-ötszáz évvel ezelőtt, a török hódoltság idején egy palánkvár⁸ állott. A vár a történetünk második helyszíne, lakói pedig a szereplőink. – Dédpapa itt szünetet tartott. Hagyta, hogy a bejelentése átjárja a hallgatósága gondolatait.

– Nem hiszem el! – háborgott Réka. – Ma másodszor mesélnek nekünk várról, ami létezik, illetve létezett, de nem látható.

– Vár állott, most bozót és cserjehalom – szellemeskedett dédmama. – Nem látjátok, ezért próbáljátok elképzelni!

– Nem látjuk, mégis higgyük el? – kérdezte Kincső. – Legalább valami bizonyítékkal tessék előállni, hogy hihetőbb legyen a sztori!

Dédpapa számított a gyermekek kételkedésére.

– Léteznek bizonyítékok, bár a tárgyakat, mint értékes leleteket megtekinteni csak a városi múzeumban lehet. Régészek ástak a helyszínen, cse-

⁸ Palánk: több rétegű fal, melyet gerendákból, cölöpökből, vesszőfonatok közé döngölt földből építettek. A palánkvárat több sor palánk védte.

réptöredékeket, földbe ásott faoszlop maradványokat, néhány ékszert is találtak. Drónnal⁹ légi felvételeket készítettek, amellyel szintén bizonyítani tudták a vár létezését.

– Drónnal? Mit bizonyít a felvétel? – érdeklődött Kristóf. – A drón, úgy tudom, nem készít röntgenfelvételt. A dombot, a bozótot szabad szemmel is látjuk.

– Lehet. Viszont a magasban rögzített felvételeken jól kivehető, hogy az egykori vár helyén más színű a talaj, más minőségű az összetétele, és más a növényzet is. Ebből a szakemberek már következtetéseket tudtak levonni.

– Jó, rendben – bólintott Kristóf. – Akkor azt tessék megmagyarázni, miért építettek a rét közepére várat?

– Meg tudom magyarázni. Azonban hogy jobban el tudjátok képzelni, vissza kellene mennünk a történelemben újabb kétszáz-háromszáz évet.

Réka oldalba lökte barátnőjét: – Jól jönne egy időgép. Ugye, Kincső?

– Ühüm. Jól jönne. Te beszálnál? – nevetett Kincső. – Én megfontolnám. A csipkebokor rabosított bennünket, a borzvárnak a közelébe sem merészkedtünk. Mit kezdenénk egy időgéppel?

– Ha nagy leszek, fogok készíteni időgépet – ábrándozott Kristóf. – Mézga Aladárnak sikerült,

⁹ Drón: pilóta nélküli, távirányított, helyből felszállni, repülni és lebegni képes eszköz.

nekem is menni fog. Tehát, ha lenne időgépünk, és visszamennénk sok száz évvel, mit látnánk? Erre tényleg kíváncsi vagyok.

– Egy gyönyörű, már akkor is lakott vidéket – folytatta a mesét dédpapa. – A mögöttünk húzódó második dombvonulat már abban az időben is sűrű bükk-, tölgy- és feketefenyő erdőt hordozott a hátán, benne őzek, szarvasok, vaddisznók tanyáztak. Ezeket a dombokat pedig, ahol üldögélünk, szőlőskertek, gyümölcsösök borították, ahogyan most is.

Abban az időben sokan éltek a hegyen. Ők voltak a hegylakók. A hegyi legelőkön teheneket, kecskéket legeltettek, a sertéseket szabadon az erdőben makkoltatták, kaptárokban¹⁰ méheket tartottak. A szőlőből finom bort, a tejből sajtot, füstölt túrót készítettek. A hegy lakói egyúttal őrzők is voltak. Az erdőn túl ugyanis az ország határa húzódott. Bármilyen gyanús eseményt észleltek, kürtjelekkel azonnal értesítették egymást és a szigeten lakó nemes embert, aki a királyt képviselte.

Egy kicsike falu már akkor létezett, éppen ott, ahol most is húzódik. Templom is volt, ahol írástudó szerzetesek szolgáltak. A falu szabad parasztjai földet műveltek, állatokat tartottak. Élt néhány mesterember is: a vályogvető agyagtéglát, a fazekas agyagból edényeket, a takács len-

¹⁰ Kaptár: méhek tartására való ládaszerű építmény.

ből és kenderből vásznat, a kovács szerszámokat, kapákat, kaszákat, sarlókat, a kádár hordókat, kádat, csutorákat¹¹ készített.

– Bocsánat, dédpapa, de a felnőtt dolgokból ennyi elég lesz – állította meg a mesefolyamot Réka. – Jobban érdekel, mit csináltak a gyerekek, milyen iskolába jártak, mivel játszottak.

– A gyerekek nem jártak iskolába, ahogy a szülei sem. Nem volt iskola.

– Nem tanultak írni, olvasni? Nem volt naponta matekóra, írásóra, nyelvtanóra? – csillant fel a szeme Rékának. – Az egész év vakáció volt? Tetszik nekem ez a korszak. Mégis kellene az az időgép!

– Hallod, Kristóf? – élénkült fel Kincső. – Elkezdheted a gondolkodást, kell nekünk az időgép.

– Ne olyan hevesen! – próbálta fékezni a lelkesedést dédpapa. – Igaz, hogy nem jártak iskolába a gyerekek, de nem mindig csinálhatták azt, amihez kedvük volt. A kislányokat korán megtanították a ház körüli munkára: kenyeret dagasztani, főzni, fonni, vizet hordani. Ők vigyáztak a kistestvéreikre, segítettek az öregeknek, később mosni, takarítani is befogták őket. A fiúk édesapjukkal mentek a mezőre dolgozni. Segítettek földet művelni, őrizték az állatokat. Hamar elkezdtek a mesterségek tanulását is.

¹¹ Csutora: kulacs.

– Így kevésbé vonzó, de a tanítás nélküli év akkor is mindent visz – alakította ki véleményét a három gyermek. – Reméljük, azért maradt idő játékra, és volt játéka a gyerekeknek.

– Igen, igen, hogyné lett volna – nyugtatta meg a gyermekeket dédpapa. – A kislányok talán babáztak. Nem csodálatos beszélő, lépegető, méregdrága alvós babákkal, hanem nagymamájuk által készített botocska testű rongybabákkal. Ma már csak múzeumban, esetleg kézműves vásároknál lehet hasonlót látni.

Dédmama közbeszólt:

– Szedjétek apukátokkal hazafelé a szőlő végében lévő mogyoróbokorról botokat, és holnap készítünk közösen babát! Szívesen megmutatom, hogyan alkottak az akkori nagymamák.

– Remek ötlet! – ujjongott Réka és Kincső. – Alig várjuk!

– A fiúk is kaptak játékot – fordult Kristóf felé dédpapa. – Nagypapájuk kicsi szekeret faragott, eléje kicsi állatokat. Sőt, nagyobbacska kocsit is készítettek, amibe beleülhetett a kistestvér, a nagyobb fiú lehetett a lovacska. Volt vesszőparipájuk, csigájuk, ostoruk, fagolyócskájuk.

– Nekem volt vesszőből lovacskám – kapcsolódott a beszélgetésbe Kristóf apukája. A feje biztosan megvan valahol a padláson! Nagyon vigyáztam rá, a nagyapám faragta. Eggyel több mogyoróvesszőt vágunk, és holnap felújítjuk a lovacskát. Jó lesz, Kristóf?

– Nem nagyon kisgyerekes? Nem vagyok már ovis – ódzkodott Kristóf.

– Megnézzük, milyen állapotban van, és modernizáljuk. Van a kamrában kenderkóc, sörényt és farkincát is készíthetünk. Persze csak akkor, ha lesz kedved.

– Oké, gyerekek! Megvan a holnapi programunk – nyugtázta dédpapa. Most azonban, ha még van türelmetek, folytatom a mesét.

– Halljuk, halljuk! – hangzott a válasz.

A láp lakói és Vízvár építése

– Mesélek valami izgalmasat – igyekezett csigázni a lankadó érdeklődést dédpapa.

– Ahol most mező és rét látható, ott abban az időben veszélyes láp¹², ingovány, mocsár terület el.

Ember ritkán merészkedett arra, mert könnyen a foglya maradt. Csak néhány lápi ember ismerte a különös vidék titkát. Kevesen bent éltek az ingovány mélyén, apró kis szárazulatokon¹³. Ha-

¹² Láp: vízínövényekkel teljesen benőtt mocsár. Ingovány: tőzeggel borított ingoványos terület. Mocsár: növényzettel lepett sekély állóvíz.

¹³ Szárazulat: vízből kiemelkedett, szárazföldre vált nagyobb terület.

lásztak a mocsárban tekergő vízfolyásban. A kifogott halat elfogyasztották, a felesleget felfűstölték, úgy tartósították.

A magasabb, szárazabb területeken lent, kender termelt. A növényt tókákban, azaz mesterseges tavacsókákban áztatták, majd szárították, tilolták¹⁴, fonták, és eladták a takácsoknak, vagy elcserélték gabonára, szőtt textilre, szerszámokra.

A rengeteg fűzfavesszőből kosarakat, kasokat¹⁵, hasznos tárgyakat készítettek, a többségét azonban kerítés fonására használták fel.

A nádból kunyhót építettek, a többi elcserélték a falusiakkal, akik a házak tetejét fedték vele.

A láp lakói csendes, kevés beszédű emberek voltak. A falu népe tisztelte őket a bátorságukért. Úgy vélekedtek, nem akármik, mert a ludvércék között éltek.

– Micsoda? – kapta fel a fejét Kristóf. – Ludvércék között? Amitől ma is retteg Naca néni és Reza néni? Amiről azt hisszük, hogy mese?

– Igen, igen – bólogatott dédpapa. Forró nyári éjszakákon a láp mélyén kellemetlen szagú, sístergő gázok törtek fel, lángok lobbantak, majd illantak a semmibe. Az emberek ezt a furcsa jelenséget hitték ludvércnek. A lápi emberek tudták, hogy a száraz növényzet és a mocsárban keletkező gázok gyúl-

¹⁴ Tilolták: kender és len fás szárát ütögetve apróra törték.

¹⁵ Kas: nagyobb kosár; a szekér oldalához és aljához illeszkedő, kosárszerű fonott tartó.

nak időnként lángra, tudásukat azonban nemigen adták tovább. A ludvércek így védték a lápi embereket a váratlan látogatóktól.

– Kicsit megint elkalandoztunk. Elfeledkeztünk a dombról és az állítólagos várról – figyelmeztette dédpapát Réka.

– Máris mesélem – simította meg Réka kobakját dédpapa.

Ott, ahol a bozótos domb látható, régen egy sziget emelkedett ki, egyetlen járható úttal. Ez a keskeny út adta a biztonságát. A szigetet körülölelő veszélyes mocsár miatt nehezen megközelíthető, ellenben jól védhető volt. A lápi emberek szerint a domb legmagasabb pontján édes vízű forrás bugyogott fel, mely valahol az ingoványban tűnt el. Ez a forrás biztosította később a vár lakói számára az ivóvizet.

No, ide küldte a király egyik megbízható katonáját azzal a megbízással, hogy a szigeten építsen biztonságos erődítményt a maga és a katonái számára. Feladataul a környék védelmét és ellenőrzését szabta.

A király megbízottja nem erődítményt, inkább favaracsát épített, majd beköltözött a katonáival. A vár köré cölöpökből, gerendákból, vesszőből font, sárral tapasztott palánkot készíttetett, köréje sáncot ásatott. A királytól idővel nemesi rangot, földbirtokot kapott, rövidesen a környék gazdag ura lett. A szigetet a rajta épült palánkvárral Vízvárnak nevezték el a környék lakói.

– Mit ellenőrzött a várúr? – tudakolta Kristóf. – Kiket védett? Ezt is tessék elmesélni!

– Jól van, elmondom – bólintott dédpapa.

– Arról még nem beszéltem, hogy az itt élő emberek élete békés, mégis mozgalmas volt, mert a falu utcája egyben egy fontos, országokon átívelő út volt. A forgalmas utat az országhatár közelsége miatt gyakran használták katonák, a katonák nyomát követő mesteremberek, állathajtók. A faluban meg-megálltak, borocskát, vagy élelmet vettek a hegylakóktól.

A falun rendszeresen áthaladtak a messze földről érkező vándorkereskedők karavánjai, ők is megálltak, vásároltak, terméket cseréltek a falusiakkal, a lápi emberekkel és a hegylakókkal. Eladtak sót, bársonyt, brokátot, selymet, posztót, ékszereket, gyöngyöket, finom bőröket, szőrméket, kárpitokat. Vettek, vagy cseréltek bort, agyagedényeket, vesszőből font tárgyakat, szőteseket, gabonát, állatokat, hordókat, kádakat.

A virágzó cserekereskedelem a várúrnak jó hasznot hozott. Gondosan beszedte az útheadót, a vámot, a helyi emberektől pedig a kivetett terményadót.

– A cserélgetés ma sem ment ki a divatból – szól közbe Kristóf. Én is szoktam cserélni játékot, könyvet, íróeszközt, kavicsokat, legót, fociskártyát. Időnként Kincsőt is elcserélném – nevetett –, sajnos nem találtam senkit, aki hajlandó a cserére.

– Ezt megjegyeztem, tesó! – fortyant fel Kincső. – Háromszor veri kenden Kincső baba viszsza!

– Mielőtt kitör a testvérvizsály, folytatom a mesélést – emelte fel mutatóujját dédpapa. – A váracska többször cserélt gazdát, de ura mindig békességben élt a falu népével, a hegylakókkal és az utazókkal is.

Egyszer azonban az idegen országból jövő utazók rossz híreket hoztak. Hatalmas seregről meséltek, amely az ország elfoglalására készült, és már a határához közeledett. A hegylakók is jelezték, hogy az erdön túl, a határfolyó mentén turbános¹⁶, kaftános¹⁷, bő bugyogós idegen csapatokat, előőrsöket láttak portyázni.

– Jönnek a törökök! – kiabálta egymást túl a három gyerek. – Bocsánat, nem a törökök áradatának örülünk. Csak annak, hogy egy lépéssel közelebb kerülünk a törökrózsa titkához.

Dédpapa nagyot nevetett: – Nem akarlak elkeseríteni benneteket, de a sztori felénél sem tartunk. Figyelmeztettem a hallgatóságot, megismétlem: hosszú a mese. Folytathatom, vagy tegyük el holnapra?

– Én szívesen hallgatom – emelte fel a kezét Réka.

– Én is! – csatlakozott Kincső.

¹⁶ Turbán: kendőből csavart férfifejfedő.

¹⁷ Kaftán: hosszú, bő kabát.

– Természetesen én is szívesen hallgatom –
szólt Kristóf.

A kérdés eldőlt. A szülők és nagyszülők azonban átírták a tervezett folytatást:

– A török jön, mi pedig megyünk. Lassan indulunk, sötétedés előtt haza szeretnénk érni. Mindenki azon az úton és oly módon megy haza, ahogyan jött. A gyerekek az apukákkal igyekezzenek elindulni, az erdő mögött hamar elbújik a nap.

Dédpapa egyetértően bólintott. – Igen, ideje indulni. Holnap délelőtt nálunk várom kedves hallgatóimat. Véget ért a mese mára, zárul dédpapa mesetára.

Réka átölelte anyukáját: – Indulás előtt lehet egy aprócska kérésem?

– Igen, kislányom. Mit szeretnél?

– Éhes vagyok. Kérek szépen egy szelet kalácsot!

– Én is kérek szépen! – állt melléje Kincső.

– Én is kérek szépen! – csatlakozott Kristóf.

– Egy kis falatozás mindig belefér a programba – szolt a két nagymama. Boldogan kínálták a finom kalácsot.

A gyerekek jóízűen falatoztak. A felnőttek is kedvet kaptak, egy percen belül mindenki lakmározott. Uzsonna után tényleg hazaindultak.

Sárkány vitéz és várának különös védelme

A dédszülők kora hajnalban felkeltek. Dédmama bőszen turkált a rongyoszsákban, dédpapa szorgalmasan faragta a mogyorófa botokat. A szintén korán kelő nagypapát felküldték a padlásra.

– Úgy emlékszem, egy ládában a fiad régi játéakai között megvan falovacskája feje. Hozd le,

légy szíves! Lesz ott kevés kenderkóc¹⁸, azt is! – mondta dédpapa.

– Parancsolj, kedves Gizellám! – fordult élete párjához. – Elkészült egy hosszabb és két rövidebb botocska, a baba faváza. Faragok egy nagyobbat a lovacska testének. Kristófot szeretném vele meglepni.

Dédmama gyorsan, ügyesen összekötözte a botocskákat. Fehér vászonból és rongyokból kerek fejet készített, ráerősítette a botra. A testet rongydarabkákkal formásan körbefonta. Arra is maradt ideje, hogy ruhát varrjon. Amikor nagypapa megérkezett a falovacska fejével és a kenderkóccal, a kóc egy részéből haját font és a baba fejére varrta.

– Itt a prototípus! – mutatta boldogan. – Rékával és Kincsővel délután elkészítjük a testvérkéket.

– Ha kedvük lesz – szólt dédpapa faragás közben. – Gizellám, nagyon ügyesen bánsz a kenderkóccal. Légy szíves fond meg a falovacska sörényét és farkincáját is! Addig én megtisztítom, kicsit helyreporozom a fejét.

Lelkesen dolgoztak. Mire Réka felébredt, készen volt mindkét játék.

Nagyobb örömet nem tudtak volna szerezni a kislánynak. Táncot járt örömeiben. Ölelte a babát, a falovacska is kipróbálta. Vígan ugrabugrált.

¹⁸ Kenderkóc: a kender rövid, összekuszált rostjainak csomója.

Egyik kezével a babáját, másikkal a lovacska fejét szorongatta. Énekelt boldogan:

– „Katalinka szállj el, jönnek a törökök”... Nem, nem, nem, még nem jönnek a törökök! – nevetett. – Majd akkor jönnek a törökök, ha megérkeznek a barátaim, és dédpapa mesélni kezd.

Nem kellett sokat várni. Harsogva érkezett Kincső és Kristóf. Kristóf egy falovacska fejfel integetett.

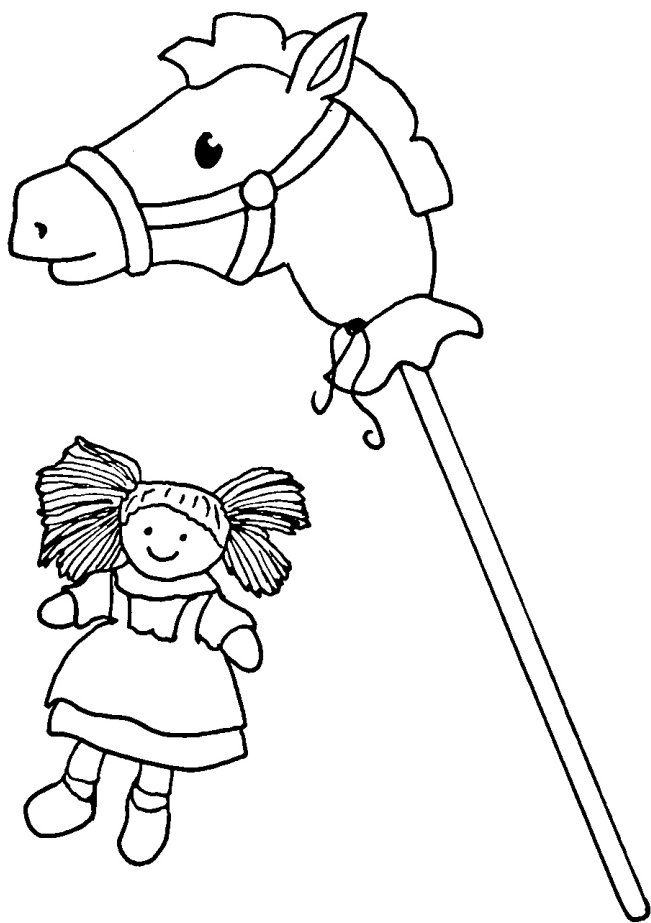
– Csókolom, szia, Réka! Nagypapám megtalálta apa gyerekkori falovacsájának a fejét. Rozzant állapotban van, kopott, a szú is megrágta, de lovacskafej, és az enyém. Tetszik tudni segíteni rajta? – fordult dédpapa felé. – Szerény arcplasztikára gondoltam, azaz csiszolásra, hajbeültetésre, azaz sörénypótlásra. Azt tetszett mondani, a testet mogyoróbot helyettesíti. Hoztam botot, nagypapám szépen előkészítette. Teljesíthető a kérésem?

– Teljesíthető – bólintott dédpapa. – Addig, amíg megfiatalítjuk a paripát, tekintsd meg ezt! – mutatta a nemrégiben újjáalkotott saját terméket.

– Ó! – tátotta el a száját Kristóf! – Valóságos harci mén! Hogyan kell vele játszani?

– Lábad közé kapod, és futkározol vele. Arra ne számíts, hogy a falovacska vágtatni kezd, vagy felrepül, mint a táltos! Nyeríthetsz is, ha akarsz – mondta nevetve dédpapa.

Kincső megbámulta a babát, ő is táncra perdült vele: – Csoda aranyos! Cuki! – Nem merté mondani, hogy szeretne egy hasonlót, de dédmama kitalálta a gondolatát. Megnyugtatta Kincsőt, hogy délután mindkét kislánynak segít készíteni egy saját babát.

– Örömmel látom, hogy a hallgatóságom teljes létszámú – szólott kis idő elteltével dédpapa. – Szívesen folytatom maratoni mesémet.

– Örömmel hallgatjuk! – ugrott dédpapa mellé a három gyerek. Kényelmesen elhelyezkedtek, és kíváncsian várták a folytatást.

– A török veszély híre a király fülébe is eljutott – fogott a mesélésbe dédpapa. – Összehívta országa várkapitányait és a hadviselésben jártas embereket. Arra az elhatározásra jutottak, hogy az ország déli határvédelmét sürgősen meg kell erősíteni. A határ menti várakat, erődítményeket felújítani, bővíteni, a katonaság létszámát emelni szükséges. Így is történt.

A király Vízvár védelmére új, harcias, bátor, kiválóan képzett nemes embert küldött, aki félelmet nem ismert, ha a hazáját kellett védeni. Lehet, hogy a nevét harciassága miatt kapta: Sárkánynak hívták.

Sárkány vitéz rövid időn belül megérkezett családjával, népes udvartartásával, sok katonával Vízvárra. Azonnal elrendelte a kis palánkvár megerősítését. Először a lakóépületet nagyobbították meg, hogy kényelmesen elférjen a családja: felesége, kislánya, a dadus, szobalányok, szakácsok, nevelőnő, játszópajtások. A lakóház ezúttal is fából készült, döngölt agyagpadlóval.

– Mi az a döngölt agyagpadló? – kérdezte Réka.

– Abban az időben nem ismerték a parkettát, márvány járólapot, süppedő szőnyegpadlókat. A lakóteret vastagon agyaggal borították, amit légmentesre, nagyon keményre döngöltek fanyelű fatuskók segítségével.

– Miért pont agyagot használtak?

– Az agyag nem eresztette át a nedvességet, viszont jó hőtartó volt. Nyáron hűvös, télen kellemesen átmelegedett. Amellett olcsó építőanyagnak számított, mert a környéken jó minőségű agyagot lehetett kitermelni. Téglákat is készítettek agyagból, amit a napon alaposan kiszáritottak, kiégettek, majd felhasználták az építkezéseknél. A falusiak ismerték a környék jó agyaglelő helyeit, a sártapasztás és égetés technikáját, így a várúrral érkezett mesterekkel együtt gyorsan, hatékonyan dolgoztak.

Agyagból sok minden hasznos dolgot készítettek a fazekasok is: tálakat, korsókat, bödönöket, kolompokat. Csak a fantázia szabott határt a fel dolgozásának.

– A nagymamánknak van cserépedénye, abban süti a rétest, kalácsot, húst a kemencében – egészítette ki a történetet Kristóf. – Jut eszembe, az udvari kemence is agyagból van. Sárral tapasztott agyagból. A kemencében sült kajcik a legfinomabbak. Apukám is mindig mondja, hogy annál ízletesebb nincs.

– Mielőtt elkalandoznánk a finomságok felé, folytatom a történetemet – vette vissza a szót dédpapa.

– Tehát a megnagyobbított, megerősített lakóépületnél tartottunk, ami köré a várúr sáncot ásott. A sáncot elárasztatta vízzel, a külső partja mentén palánkot építtetett. A dupla sor hegyes végű, különböző méretű sűrű faoszlopokat az építők sárral tapasztották, ami védte a fát, és a sima felület miatt a belső épületet is.

Miután az első ütemmel elkészültek, hozzáfogtak a dupla külső palánk építéséhez. Vastag faoszlopokat, cölöpöket döngöltek a földbe, közéjük vékonyabb, hegyes végű ágakat szúrtak. Két-három méterre tőle megépítették a párját, a közte lévő utat agyaggal töltötték fel. Ez lett a védvonal, azaz a palánk. A palánkon a katonák éjjel-nappal strázsáltak, figyelték a környéket, vigyázták a várat.

– Fatákolmány volt a várfal? – értetlenkedett Kristóf. – Nem lehetett nagyon biztonságos.

– Elég biztonságot nyújtott – érvelt dédpapa. – Említettem, hogy a palánkot kívülről betapasztották vastagon sárral, ami száradás után kemény, sima, nehezen áthatolható réteget képezett. Másrészt nagyon vastag és magas palánkot képzeljtek el, tüskés, hegyes kiálló oszlopokkal. Ráadásul a külső palánkot is széles sánccal vették körül, a sáncba hegyes cölöpöket ástak, majd elárasztották vízzel. Szerintem jól bebiztosították

magukat. Ami pedig megsokszorozta a védelmet: a várat körülölelő járhatatlan láp, mocsár. Arról már meséltem, hogy a várat egyetlen úton lehetett megközelíteni. Az út továbbra is keskeny maradt, Sárkány várúr nem szélesíttette ki.

– A mocsáron keresztül is próbálkozhattak a támadók.

– Próbálkoztak is. Azonban minden próbálkozásnak csúf vége lett. A vakmerő ellenséget elnyelte a feneketlen mocsár. Néhány próbálkozás után híre ment a mindent és mindenkit elnyelő ingoványnak. A ludvércek rémes históriájáról ne is beszéljünk! Továbbra is élt a legenda, sőt, Sárkány várúr idején vérfagyasztóbbá vált. Azt kezdték terjeszteni az emberek, hogy a lápban tüzet okádó sárkányok védik a vár urát. Aki nem hiszi, éjszakánként megtekintheti, hogyan okádják a kénköves, bűzös lángokat, és megküzdhet a sárkányokkal.

– De hát a láp növényzete lobbant lángra. Nevetséges, hogy mesebeli sárkányokkal távol tudták tartani a betolakodókat – okoskodott mindhárom gyerek.

– Igen, mi tudjuk az igazságot. De a messziről jött ember, aki látta társa elmerülését a feneketlen lápban, látta a fellobbanó különös lángokat, könnyen elhitte.

A várban szolgáló katonák is, bár nem hittek a sárkányokról szóló mesében, óvakodtak a láptól. Csak az egyetlen biztonságos úton közlekedtek,

miként a mesteremberek is. Félelemmel teli tisztelettel nézték a lápi embereket, akik magabiztosan lépkedtek zsombékról¹⁹ zsombékra. Meg sem kísérelték, hogy utánuk menjenek és meglátogassák őket a kunyhóikban. A cseréket, az üzleteket a vár udvarán bonyolították le.

A várban folyó élet és Vízvár Sárkányszigetté nevezése

Dédpapa tovább mesélt:

– A vár udvara tágas, jól védett volt. A hatalmas kaput éjjel-nappal zárva tartották, csak az léphetett be rajta, vagy ki, aki az öröktől engedélyt kapott.

Az udvaron reggeltől estig nyüzsgött a sok ember. A katonák a bajvívást²⁰ gyakorolták, a mesterek dolgoztak, a pici gyerekek játszottak, a nagyobbak segítettek a felnőtteknek.

– Mit lehetett egy zárt várudvaron dolgozni? Söprögettek, hogy tisztaság legyen? – találgatták a gyerekek.

– Söprögettek is – mosolygott dédpapa. – Az ácsok folyamatosan javították, bővítették a várat.

¹⁹ Zsombék: mocsárból kiemelkedő tömör növénycsoport, vagy elhalt növényrészekből keletkezett kis halom.

²⁰ Bajvívás: lovagi párviadal.

A farakások magasan álltak. Azokból készítettek gerendákat, kerítéslábakat, az asztalosok benti és udvari bútorokat. A kádárok hordókat, kádakat, sajtárokat készítettek, a takácsok lenből és kenderből textilt szőttek, a kovácsok fegyvereket, sodronyingekeket, szerszámokat, a csizmadiák lábbelit készítettek. A varró asszonyok ruhát varrtak, a mosónők mostak, a szakácsok sütöttek, főztek, a kötélfonók vastag köteleket készítettek. Minden munka a várudvaron zajlott.

– Nagy kavalkád lehetett! Szívesen eltöltöttem volna egy röpke vakációt közöttük! – ábrándozott Kristóf.

– A vár lakóinak gyermekei is szívesen tébláboltak a katonák és mesterek körül.

– Nem zavarták el a lábatlankodó gyerekeket?

– Nem bizony! Sőt, türelmesen tanították a kíváncsiskodókat, és akinek kedve volt, beállhatott inasnak. – A gyerekek megfigyelhették, hogyan dolgoznak a mesterek. A mesteremberek pedig engedték, sőt elvárták, hogy a nagyobbacska gyerekek kipróbálják, majd megtanulják a mesterségeket. Hamar kezükbe adták a szerszámokat, együtt dolgoztak. Közben megfigyelték, melyik gyereknek mihez van érzéke, és abban fejlesztették. Így zajlott a korabeli pályaválasztási tanácsadás.

– Jól hangzik. Ha valamelyik gyereknek semmilyen mesterség nem jött be, mi történt?

– Lehetett szolga, takarító, istállófiú, vagy ha erős és bátor volt, esetleg katonának, vagy fegyverhordozónak állhatott. A lányok talán szobalányok, konyhalányok, mosónők, takarítónők lehettek. Valamilyen tevékenységet mindenképpen választaniuk kellett, a vár lakói nem tűrték az ingyenélőket.

– Hol laktak a katonák és a sok mesterember? Elfértek a váron belül, vagy bejárók voltak?

– A palánk belső oldalához építettek szálláshelyeket, abban laktak a szolgák, a mesteremberek. A szállásaik mellé kerültek a műhelyek. Ugyancsak a palánk tövébe készítették szálláshelyet a katonáknak, és istállókat a lovaknak. Nagyon tervszerű, célszerű, élhető, biztonságos volt Sárkánysziget. Nem is merték háborgatni a felfelbukkanó portyázó törökök előőrsei.

– Sárkánysziget? – kapta fel a fejét Réka.

– Igen. Az emberek ugyanis már egy ideje Vízvárt Sárkányszigetnek nevezték a várúr iránti tiszteletből. Nem csak tisztelték, szerették is Sárkány urukat, mert jól bánt a néppel, és védelmezte a környéket.

Sárkány várúrnak kiválóan képzett katonái voltak. Páncélinggel, harci sisakkal, sodronyinggel, jó fegyverrel és tápláló élelemmel látta el őket. Viszont naponta hosszú edzésekre kötelezte valamennyit, hogy erősek maradjanak.

– Nem értem – vetette közbe Réka. – Tornateremről, sportpályákról nem meséltél, drága dédpapa. Hol edzettek a vitéz urak?

– A bajvívást, párharcot a vár udvarán, vagy a palánkon gyakorolták. A lovas edzéseket a közeli mezőn, réten, hegyi kaszálókon tartották várkapitányukkal az élen. Sárkány uram itt röptette kedvenc sólymát is.

– Nagyon izgalmas lehetett. Szívesen vakációztam volna ott egy keveset. Birtam volna a lovaskázásokat – ábrándozott Réka.

– Én is – szajkózta Kincső.

– Nem hiszem, hogy a gyerekek, különösen a kislányok a fegyverrel edző katonák közelébe mehettek – csillapította a lelkesedést dédpapa. – Veszélyes játék lett volna. Legfeljebb lovakat csutakolhattak, istállót takaríthattak, vagy sisakot, sodronymellényt fényesíthettek szigorú felügyelet mellett.

– Ó! – hökkent meg Réka. – A katonáskodás úgy tűnik, fiús elfoglaltság volt.

– Ó! – hökkent meg Kincső is. – Ajánljuk Krisztófnak!

– Köszí, de majd eldöntöm, mi iránt mutatok érdeklődést. Nem kértem tanácsot, Hugi! – nézett szúrós szemmel kishúgára.

– Dédpapa, légy szíves, meséljél valami lányos dolgot is! – vágott közbe Réka, elsimítva a testvérek szóváltását. – Szegény várkisasszonynak eddig egy mondatot sem szenteltél. Második napja arra várunk, hogy végre megismerhessük.

– Igen – helyeselt Kincső – szeretnénk hallani a várkisasszonyról, és főleg arról, hogyan teltek a napjai.

– Következzen hát egyik főhősünk: Zsuzsanna várkisasszony bemutatása – bólintott dédpapa. – Lányos történet fiú hallgatóknak is.

– Oké, jöhet – egyezett bele Kristóf.

*Zsuzsanna várkisasszony és kedvenc paripája,
Hajnalcsillag*

Dédpapa folytatta a mesefolyamot:

– Zsuzsanna várkisasszony a történetünk idején körülbelül tizenöt éves lehetett. A róla szóló legendák, történetek egy dologban összecsenge-

nek: a kis várkisasszonyt mindenki szerette, sok rajongója volt; gyakorlatilag az egész vár népe, kivétel nélkül, élükön a vár rettenthetetlen urával. A kemény katona, a félelmet, megalkuvást nem ismerő vitéz szája azonnal mosolyra húzódott, ha meglátta Zsuzsannáját, vagy meghallotta a hangját.

A kis várúrnő nagyon szép volt. Mézszínű, erős szálú haját, nagy barna, mindig mosolygó, ragyogó szemét édesapjától, hófehér, bársonyos bőrét, kecses járását, kellemesen csengő hangját édesanyjától örökölte. Vidám, kedves, barátságos, jószívű volt, mint az édesanyja, és bátor, ügyes, igazmondó, embertisztelő, gerinces, mint az édesapja.

– Akárcsak én – jelentette ki Réka.

– És akárcsak én – tette hozzá Kincső.

– Hm! – foglalta össze Kristóf. – Irigylésre méltó önbecsüléssel rendelkeztek!

– Folytatom a történetet – nézett a gyerekekre dédpapa. – Úgy mesélték a várban élők, amikor a várkisasszony végigsétált a vár udvarán, a mesterek kezében megállt a szerszám. Lekapták a fejedőjüket, földig hajoltak, úgy bámulták a tündéri teremtet, amíg tehatték.

Zsuzsanna barátságosan megszólította az embereket, érdeklődéssel figyelte a munkájukat. Ha valami szépet látott, nem fukarkodott a dicsérettel. Legszívesebben az istálló felé vette az irányt,

ugyanis ott gondozták kedvenc lovát: Hajnalcsilagot. Ha a dadus el nem parancsolta onnan, beállt volna az istállófiúk mellé lovat csutakolni is.

– Én be is állítottam volna csutakolni, trágyát hordani, istállót takarítani, ha a várban lovászfíu lettem volna – hősködött Kristóf.

– Kaptál volna a harcias dadustól! Nem hagyta volna, hogy a szeretett kisasszonyka alantas szolgálai munkát végezzen – replikázott Réka. – Dédpapa, kije volt Zsuzsikának a dadus? Nagymamája?

– Nagymama pótlója. Édesanyja választotta megbízható szolgálói közül a terebélyes, mindig jókedvű, gyerekszerető asszonyságot. Dadus Zsuzsanna születésekor került a tisztes szolgálatba. Azóta egy napra sem hagyta magára kis úrnőjét. Éjjel is mellette volt, őrizte az álmát. Óvta, védte, követte mindenhová. A várban nagy tekintélye volt, senki sem mert ellentmondani neki. Egyedül ő tudta rávenni a szigorú várurat, hogy teljesüljön Zsuzsanna hön óhajtott vágya: vívni tanulhasson.

– Igazi karddal? – kérdezte Kristóf.

– Lehet, hogy először nem igazival, de mire ifjú hölgygé serdült, férfi módon forgatta a kardot, ülte meg a lovat. Nem hiába bámulta naponta a bajvívó katonákat.

A dadus gyakran kapta azon az ifjú leányt, hogy a szobájában tükör előtt utánozta a vívók mozdulatait. Amikor hímeznie kellett volna, ak-

kor is a vívómozdulatokat próbálgatta. Mondta is nem egyszer kicsi kedvencének:

– Boldog lenne édesanyád, ha legalább ilyen ügyesen és szorgalmasan varrnád a selyemszálat! A szálakat összegubancolod, elszakítod, a varrókeretet tönkre teszed. A nevelőnőt kikészíted. A legutóbbi szegény pára csak fél évig bírta. Felmondott.

– Nem szeretek hímezni, nem áll rá a kezem – válaszolta a várkisasszony, egy pillanatra sem hagyva abba a vívás gyakorlását.

– Jól van, be kell látnom, a mozdulataid szebbek, mint egyik-másik katonáé. Rááll a kezed – enyhült meg dadus. – Ügyes vagy másban is. A lantot például nagyon szépen pengeted. Sőt! Hallottam, hogy a faluból hívott szerzetes ódákat zengett arról, milyen gyorsan megtanultad a betűk titkát. Azt mondta, hiba nélkül olvasol a féltett, kézzel írott könyvéből. A tánctanárod viszont vért izzad veled. Itt akar hagyni.

– Őt pedig nem kínoztam. Csak utánoztam a tipegő mozdulatait, a csipogó beszédét, erre megsértődött. – kacagott Zsuzsanna. – Nézd, dadus! Ilyen tánclépéseket mutatott! – Pipiskedve hajlongott, lépkedett. – Gyere, próbáld ki! – Megfogta a dadus húsos karját, húzta maga után. – Mi lesz, dadus? Nem sikerül a lábujjhegyre állás? – Mindketten harsány nevetésben törtek ki. – Ugye, hogy nem élvezhető az ilyen tánc? Na,

látod! Sokkal jobban szeretek a barátnőimmal körtáncot járni.

– Kik voltak Zsuzsanna barátnői? – vetette közbe Réka. – Róluk még nem hallottunk.

– A várúrnő a falusi családok és a mesteremberek gyermekei közül válogatott néhány kedves, okos kislányt. Ők jöttek naponta szórakoztatni a várkisasszonyt. Hozták magukkal szép népdalokat, egyszerű népi hangszereiket, játékaikat és a gyermeki vidámságot.

Megesett, hogy ártatlan barátnőit is veszélybe sodorta a várkisasszony, amikor ruhát cserélt velük. Dadus előkészítette a gyönyörű bársonyruhát, brokát inget, szattyánbőr cipellőt. Ám Zsuzsika menetrendszerűen tiltakozott:

– Nem veszem fel! Fehér pamutinget, ráncos szoknyát kérek, mint a falusi kislányok.

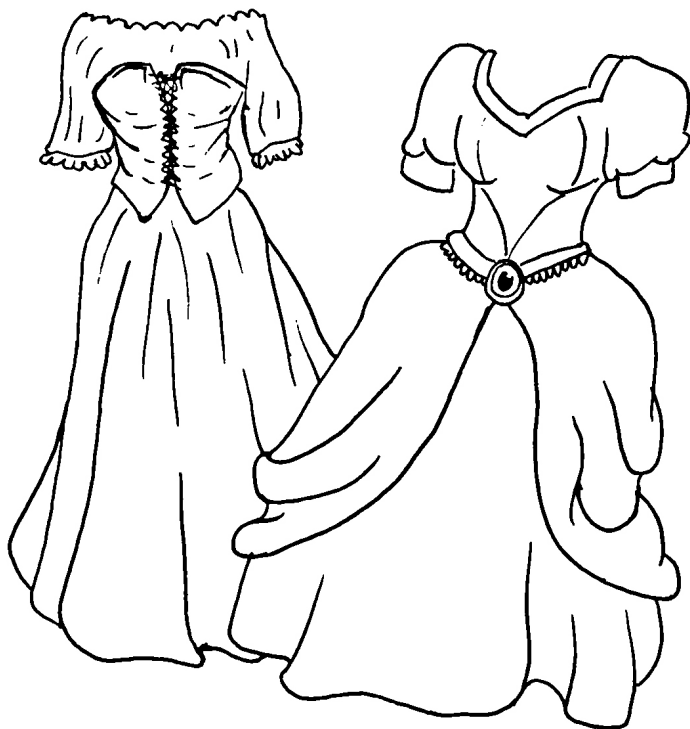
– Várkisasszony vagy, díszes öltözetben kell megjelenned! – ismételte minden alkalommal, rendíthetetlen türelemmel szegény dadus.

– Kapj el, akkor felveszem! – rikkantott Zsuzsanna, és kezdetét vette a szokásos fogócska az asztal, a szék, a ruhásláda körül. Mielőtt szegény kövér dadus összeesett volna az oxigénhiány miatt, a huncut lány felugrott az ágyra, és édesen kacarászni kezdett. Daduska mellé zuhant, átölelte, pihegett kicsit, majd nagy nehezen felöltöztette a kis rakoncátlant.

– Na, végre! – szuszogott szegény pára.

– Úgyis cserélni fogok a barátnőimmal! – fe-
nyegegetőzött nevetve a várkisasszony. Meg is tet-
te. Jókat derült, amikor a vár népe földig hajolt a
bársonyruhás falusi kislány előtt. Hát még ami-
kor a lovászfíú meghúzta a fehér inges, sok
szoknyás, posztó papucsos leányzó haját, vagy
elkapta a kötényt! Megszeppenve bámult, nem
értette, miért a várkisasszony csapott a kezére.

– Nekem sem mindig tetszik, amit anya szeret-
ne rám adni, néha vita is keletkezik – húzta be a
nyakát Réka.

– Velem is előfordul – vallotta be Kincső.

– Lányok! – legyintett Kristóf. – Úgy látszik, hiába múlnak száz és száz évek, a fehérnép ugyanolyan válogatós, akaratos marad.

– Kristófkám, hallottalak téged is válogatni, vitatkozni anyával, apával a cipőboltban és a sportboltban. Jobb, ha lezárjuk a témát – kontráztott azonnal a húga.

Réka gyorsan megállította az újabb vitát.

– Dédpapa, légy szíves, arról mesélj, nem volt-e unalmas mindig a vár udvarán játszani. Szerintem a várkisasszony szerette a változatosságot, szívesen kiment volna a várból.

Mi sem csak a házunk, vagy az iskola udvarán játszunk. Miért nem engedték a váron kívülre kirándulni, piknikezni? Miért nem látogathatta meg a barátnőit az otthonukban?

– Tényleg, miért nem? – kérdezte Kincső.

– Tényleg, miért nem? – kérdezte Kristóf.

Egy hegyi kirándulás és az épülő titokzatos pince

– Zsuzsanna, mint minden fiatal lány, vágyott a szabadságra, lelkesedett a váron kívüli lovaglásokért, kocsikázásokért, hegyi kirándulásokért – mesélte dédpapa. – Legszívesebben minden napját kedvenc hegyoldalán töltötte volna.

– Melyik hegyoldal volt a kedvence?

– Éppen az, ahol tegnap jártunk. Az ország királya Sárkány vitéznek adományozta a szőlővel és gyümölcsfákkal borított legnagyobb hegyoldalt, a mellette lévő hegyi legelőt, sőt, a mögötte húzódó erdő jelentős részét is.

– Ami most a nagypapáé? – kiáltott fel Kristóf.

– Hát ez óriási!

– A mi domboldalunk volt a várkisasszony kedvenc helye! Hallod, Réka? Ha ezt az osztálytársaimnak elmesélem! – lelkesedett Kincső. – Gyakran járt ide?

– Nem gyakran, bár nagyon szeretett volna. Vágyakozva nézte minden nap a katonákat, amikor elvágtattak a hegy irányába uruk vezérletével. Zsuzsannát azonban – hiába kérte – legtöbbször a biztonságos várban hagyták.

– Miért nem könyörgött jobban az apukájának? Hiszen kiváló, bátor lovas volt. Nem kellett volna annyira félteni – érvelt Réka. – Én könyörögtem volna.

– Biztos vagyok benne, hogy Zsuzsanna is megpróbálta, de édesapja nem véletlenül volt óvatos. Említettem már, akkoriban ijesztő hírek érkeztek a határ felől. Egyre gyakrabban szóáltak meg a hegylakók kürtjei azt jelezve, hogy törököket láttak a határfolyón átkelni.

Amikor csendes volt a vidék, a várkisasszony szigorú kísérettel elhagyhatta a várat. Ilyenkor sok szolgál, de még több katona kísérté. Ők bizto-

sították Zsuzsanna védelmét. A védett övezetben egyébként kedvére szabadon játszhatott, szaladgálhatott, lovagolhatott.

– Számomra nem világos – kötekedett Kincső.
– Tessék elmesélni, hogyan képzeljük el Zsuzsanna hétköznapi, katonák által biztosított kirándulását!

– Megpróbálom – bólintott dédpapa. – Amikor a kirándulás nap reggelén Zsuzsanna meglátta, hogy felnyergelve kivezetik az istállóból kedvenc lovát, Hajnalcsillagot, odaszaladt, megpaskolta a nyakát, segítség nélkül villámgyorsan felpattant a nyeregbe, és indult.

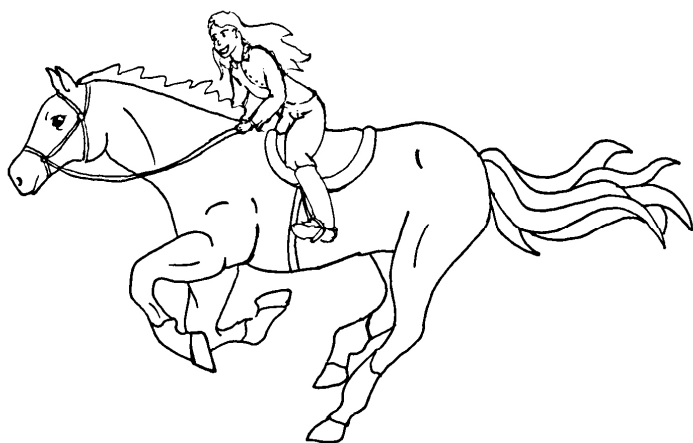
A kapunál már sorakoztak a legjobb katonák, élükön a vár urával. Lassan kitárult a várkapu, és poroszkálva elindultak a keskeny úton az országút felé. Réka mindig édesapja mellett lovagolt fegyelmezetten.

A várudvaron várakozó ökrös szekérre eközben felugráltak a türelmetlenül várakozó barátnők. Felsegítették a fűjtatva érkező dadust, aki az elemózsiás kosarak között botladozva közéjük huppant. Ők is elindultak a lovasok után. A sort katonák zárták.

A vonulási rend és a lassú ütem megmaradt, amíg a hegyi pincéhez nem értek. Ott a katonák szétszéledtek, vagyis elfoglalták őrhelyeiket, a várúr eltűnt a titokzatos pincejáratban. Dadus lemászott a szekérről, és bevette magát a tuskés-körtefa árnyékába.

A lányok Zsuzsannához szaladtak, szerettek volna játszani. Ő azonban virágot szedni küldte őket, mert még lovagolni akart. Megsarkantyúzta Hajnalcsillagot, lazított a gyeplőn:

– Gyí, kicsi lovam! Most mutasd meg, milyen gyors vagy! – súgta a fülébe. Önfeledten vágatott fel-alá a domboldalon, a friss hegyi fűben. Amint megközelítette az erdőt, egy katona előbukkant a semmiből, és udvariasan visszatérítette.

Zsuzsannának ezek nagyon boldog órái voltak. A szél belekapott a hajába, kibontotta mézszínű hajfonatát. Annál gyorsabban vágatott. Repdesett a szabadság mámorító érzésétől.

Amikor elfáradt, leugrott a nyeregből, odasúgta dadusnak:

– Daduskám! Bárcsak minden nap kijöhetnék! Olyan gyönyörű itt! Szabad vagyok! Szabad vagyok! És éhes vagyok!

Dadus erre az utolsó mondatra várt.

– Megterítettem, édes úrnőcském. Egyél, ami jólesik! Lányaim! Ti is gyertek, csipegetsetek a várkisasszonnyal együtt! – szólította a kíséret lánytagjait.

Szaladtak csivitelve a kis barátnők, kezükben gyönyörű virágkoszorúkkal. Amíg Zsuzsanna lovagolt, ők margarétából, csillagvirágból, rezedából, erdei harangvirágból, szarkalábból koszorút fontak.

– Ó, de gyönyörű! – fogta a feléje nyújtott virágkoszorút Zsuzsanna. Úgy, ahogy a barátnőitől látta, a fejére illesztette. Dadus is kapott. Nevetve, kicsit szabódva, de ő is a fejére biggyesztette.

Dédpapa elhallgatott egy pillanatra. Szinte maga előtt látta a természetes asszonyságot, amint tarkabarka virágkoszorúval a fején a fűben üldögélve uzsonnázik. Elnevette magát. – Kár, hogy akkoriban nem ismerték a fotózást! – gondolta.

Kristóf kihasználta a csendet, felemelte a kezét, jelezve, hogy kérdése van.

– Talán azon tetszik mosolyogni, hogy fűben ülve ettek a leányok? A kényes úrhölgynek miért nem a teraszon terített a mindenről gondoskodó asszonyság?

– Jó kérdés – zökkent vissza a jelenbe dédpapa.
– Azért nem a teraszon, mert feltehetően még nem volt. Egy prэшázról tudunk csak, ami akkoriban készülhetett el.

Valami nagyon figyelemre méltó dologról azonban szót kell ejtenünk: a prэшáz alatt lévő pincén már javában dolgoztak. Ám annak a közelébe senkit nem engedett a vár ura. Az ácsok, vályogvetők, téглаégetők, kádárok, építőmesterek mind kellő távolságban dolgozhattak. Az ácsok rengeteg nehéz tartógerendát faragtak, a vályogvetők folyamatosan készítették a téglákat, szárították a napon, majd égették. Éjjel-nappal folyt a munka.

A mesterek időnként csóválták a fejüket. Nem tudták elképzelni, hova kell az a töméntelen építőanyag. Ugyanis a pincébe soha nem mehettek le.

Odalenn a várúr legmegbízhatóbb emberei és néhány kevés beszédű hegylakó dolgozott, akik uruknak titoktartási fogadalmat esküdtek. Inkább leharapták volna a nyelvüket, minthogy elmondják, mi történik a pince mélyén. Néhány falusi ember suttogott titkos járatokról, rejtélyes alagútról, de látni nem látta senki.

– Hoppá! – rikkantott Kristóf! Mégis rejt titkokat nagypapa pincéje! Ne legyen a nevem Kristóf, ha nem fogom feltárni!

– Legyen úgy! – nevetett dédpapa. – A mai napig nem tudjuk a pince titkát, éppen ideje, hogy valaki felfedezze. Az egykori építők magukkal vitték a titkot, soha nem árulták el. A kíváncsisgó, leskelődő mesteremberek csak néhány

hordót láttak, a pince belsejét elnyelte szemük elől a lenn uralkodó sötétség.

– Zsuzsanna hogyhogy nem érdeklődött, mi folyik a pincében? – tette fel kérdését Réka. – Én addig nem hagytam volna békén apukámat, amíg be nem avatott volna az építkezés titkaiba.

– Most megfogtál. Nem tudok válaszolni – Kicsit gondolkodott dédpapa, majd így szólt: – Talán az építkezés nem tartozott a várkisasszony érdeklődési körébe. Boldog volt, hogy nem palánkok között tölthette az idejét. Ki akarta használni a szabadság minden percét. Szívesebben bámulta a báránnyelűket, hallgatta a madarakat, vágta az éjszakai szél hátán. Valószínű nem tartotta érdekesnek a pince építését.

– Tök igaza volt – szólt Kincső. – Emlékezz, Réka, bennünket sem ragadott magával a pince hangulata.

– Nem is lesz belőletek soha régész! – legyintett Kristóf.

A váratlanul felbukkanó török portyázók és fiatal, délceg kapitányuk

Kis pihenő után dédpapa tovább mesélt:

– Zsuzsanna hegyi kirándulása ezen a napon is úgy indult, mint máskor. A felderítő katonák ko-

ra hajnalban kilovagoltak, bejárták a hegyoldalt és környékét, a közeli erdőt. Kifaggatták a hegylakókat, a pincénél dolgozó mestereket. Miután meggyőződtek arról, hogy senki nem látott portyázó törököket, elfoglalták őrhelyeiket a domboldalon. Várták a várkisasszonyt és kíséretét.

Zsuzsanna korán kelt.

Indulás előtt negyed órával az istálló előtt toporgott, hogy minél előbb nyeregbe szállhasson. A játszópajtások is fürgék voltak, már valamenynyien a szekéren ültek, dadussal együtt. Amikor a vár ura és felesége megjelent a lakóépület ajtajában, a lovászok eléjük vezették felnyergelt paripáikat. Nyeregbe szálltak, és a kapu irányába léptettek. Jelre elindultak a katonák, utánuk a várúr feleségével és Zsuzsannával. Őket követte a lányokkal teli szekér, majd a katonák zárták a sort.

Mikor megérkeztek a hegyoldalra, az úrnő elfoglalta kényelmes pihenőhelyét egy védett, árnyékos helyen. Dadus leterítette a gyékényt, rárakta az elemózsiás kosarakat. A várúr a pincébe sietett, Zsuzsanna pedig – ahogyan máskor is – kedvére vágta az Hajnalcsillag nagy öröme. Összeszokottan, könnyedén ugrották a kisebb buckákat, bokrokat, kerülgették a virágot szedő lányokat.

Édesanyja mosolyogva nézte leánya felszabadult boldogságát.

Nemcsak ő, a katonák is. Elismeréssel csettintettek egy-egy remek vágta, vagy akadályugrás láttán. Talán ez volt az oka, hogy éberségük csorbát szenvedett.

Nem vették észre, hogy az erdőben néhány török katona közeledik. Lovaitat távolabb hagyva, lábujjhegyen lopakodtak a várúr pincéje felé. Vezetőjük, egy fiatal, deli természetű harcos, fejfel magasabb volt kíséreinél. A tisztáshoz közeledve felemelte a kezét. Követői megálltak. Olyan nesztelenül, mint egy puma, egyedül osont fától fáig. Levél nem zizzent, ág nem reccsent szatytyánbőr csizmája talpa alatt.

A tisztás közelében egy vastag törzsű tölgyfa mögül figyelte a szaladgáló lányokat, a szunyókáló idős asszonyságot, a pihenő nemes hölgyet, a munkálkodó embereket, és nem utolsósorban az örökdő katonákat.

Amint azonban megpillantotta a lovon ülő gyönyörű leányt, minden más lényegtelen lett. Csak a tündéri látomást bámulta, nem tudta levenni róla a tekintetét. Egy pillanat alatt végzetesen megszerette.

A kísérők türelmetlenkedtek, ám ő nem mozdult.

Kis idő elteltével a pincéből egy tekintélyes nemes ember lépett ki. A fiatal török tiszt azonnal felismerte Sárkánysziget urát. Világossá vált számára, hogy a gyönyörű ifjú hölgy a várúr leánya.

– Uram – jeleztek ismét a kísérei – vissza kellene vonulnunk. Nem ismerjük a védők valamennyi őrhelyét. Megláthatnak bennünket.

A fiatal tiszt meg sem hallotta katonái figyelmeztetését. Csak akkor mozdult, amikor a várúr a családjával és kíséretével elindult Sárkánysziget irányába. – Újra látnom kell – mondta, csak úgy magának. – Holnap is eljövünk – szólt később a meglepett katonáinak.

El is jöttek. Másnap, harmadnap, és azután is. Naponta átkeltek a veszélyes határfolyón, át a hegylakók által figyelt erdőn.

A fiatal török tiszt sóvárogva állt órákon keresztül a fák takarásában, remélve, hogy megpillantja a várkisasszonyt.

Ám a várúr minden alkalommal csak a katonáival érkezett. Zsuzsanna és a játszópajtásai otthon maradtak.

A török tiszt sárkányszigeti látogatása és a különleges rózsza

– Érdekes és fontos találkozásról fogok most mesélni – hívta fel a köréje kuporodó hallgatósága figyelmét dédpapa. – Gondolatban a palánkvár bejáratához megyünk. Várakozunk, kémeljük az utat, mint az őrzők.

Rövidesen vágatató katona érkezett a külső palánk hatalmas kapujához.

– Sárkány urammal kell beszélnem – szólt lihegve. – Vezessetek elébe!

Az örök felismerték katonatársukat. Bólintottak. A kapu egyik szárnya lassan kinyílt, a lovas belépett. – Itt várj! – állították meg.

Néhány perc múlva a belső palánk kapujában megjelent a vár ura. A lovas térdre borult felséges ura előtt.

– Mi hírt hoztál? Szólj! – dörögte a várkapitány.

– Jó uram! Egy török tiszt várakozik a várhoz vezető út túlsó végén. Veled szeretne beszélni.

– Egy török tiszt? – vonta össze a szemöldökét Sárkány uram. – Mit akar? Mekkora a kísérete?

– Semmit nem árult el jó uram. Azt mondta, veled óhajt beszélni. Az öltözetét tekintve magas rangú tiszt lehet. Furcsa, de összesen hat fős a kísérete. Nem viselkedik ellenségesen. Nem tudjuk mire vélni a felbukkanását, jó uram – mondta a hírnök, még mindig térdelve ura előtt.

A várúr döbbenten hallgatta a hírt. Gondolkodott, majd így szólt:

– Menj vissza a társaidhoz! Vegyétek el a török fegyverét, és kísérijétek a külső kapuig. – Egy intéssel elbocsátotta a hírnököt, majd visszament a lakóépületébe. Hívatta leghűségesebb katonáit, gyors tanácskozást tartottak. Rövidesen kiadta a parancsot:

– Katonákat íjjal, nyíllal felszerelve a palánkra, fegyvereseket a külső nagykapuhoz vezényeljétek! A belső palánk kapuját kívül-belül fokozottan őrizzétek! A törököt a külső kapu előtt állítátok meg! Induljatok!

A katonák szó nélkül indultak. Mire az ifjú török tiszt megjelent a külső palánk kapujánál, teljes harci készséggel fogadták.

A sudár termetű török ünnepi díszben érkezett.

Arannyal hímzett brokát kaftánt, selyem inget, ékkövekkel kirakott díszes övet, varrott puhabőr csizmát, ékköves selyem turbánt viselt. Éles, okos tekintetével pillanatok alatt felmérte a fokozott katonai biztosítást. Nem ijedt meg. Állt, mint a cövek, várt türelmesen, Figyelte, ahogy a hatalmas kapu feltárul.

Sárkány uram is megadta a módját a hívatlan, de mégiscsak rangos vendég fogadásának. Vékony, puha vászoninget, nehéz szövetből varrt prémgalléros kabátot, posztó nadrágot, könnyű csizmát, árvalányhajas süveget öltött magára.

Mellette, mögötte hűséges vitézei sorakoztak. Mindannyian megálltak a kapuban, jelezvén a vendégnek, hogy eddig, és nem tovább.

A fiatal török mélyen meghajolt a várkapitány előtt.

– Miért jöttél, török? – szólt köszönés helyett a várúr.

– Légy üdvözölve, vitéz kapitány úr! – köszönt az ifjú. Hangjában nem volt cseppnyi félelem

sem. Nyíltan, bátran nézett a híres várkapitány szemébe. – Békével jöttem, nem ellenséggként. Kérlek, fogadd el tőlem ezt a csekély ajándékot! – szolt, és egy aranyveretes szablyát tett le a várkapitány lábához.

A várkapitány értetlenül nézte a vendéget.

– Nem értelek török! Nem ismerlek, és te hívás nélkül ide jössz. Ajándékot hozol. Mi a szándé-
kod?

– Nagy jó uram! Ismétlem, békével jöttem. Megtisztelsz, ha elfogadod ezt a csekélységet. – Kicsit hallgatott, bátorságot gyűjtött és így folytatta: – Engedelmeddel a vár asszonyának és

szépséges kisasszonyának is szeretnék csekély ajándékot átadni. – Letett a szablya mellé két apró ékköves ládikát.

A vitézek összenéztek, a várúr is zavarba jött.

– Honnan tudja, hogy van leányom? – mormolta magában. Majd hangosan így szólt: – A látogatásod váratlanul ért bennünket. Sem a várúrnő, sem a várkisasszony nem készült vendég fogadására.

– Jó uram! – ennyit szólt a török mélyen meghajolva. Elhallgatott, mert hirtelen magán érezte valakinek a pillantását. Felnézett a lakóépület egyik ablakába, ahonnan egy gyönyörű gesztenyebarna szempár tekintett reá. Megdobbant a szíve. Zsuzsannát látta.

Ettől a pillanattól mindenki számára meglepően alakultak az események. Váratlanul kinyílt a belső palánk kapuja, kilépett rajta Zsuzsanna. A török ifjú megbabonázva nézte, amint közelített feléje.

Zsuzsanna nyomában loholt a kétségbe esett dadus.

– Jó uram! – borult le a várúr előtt. – Bocsáss meg leányodnak, és szegény öreg fejemnek! Kicsi úrnőm Hajnalcsillagot akarta meglátogatni. Nem tudta, hogy rossz időpontot választott.

Szegény dadus mélyen lehajtotta a fejét, hogy ura ne vegye észre, mennyire elpirult. Mert igaz, hogy Zsuzsanna azt mondta: – Megyek Hajnalcsillaghoz! – De a dadust nem lehetett becsapni.

Azonnal tudta, hogy a nyalka törököt akarja közelebből látni. Próbálta menteni a menthetőt, csillapítani a várható vihart.

Eközben a két fiatal számára megszűnt a világ. Nézték egymást, senkivel és semmivel nem törődtek. Zsuzsanna törte meg a csendet:

– Különös rangjelzést látok a szíved felett, vitéz uram.

– Nem rangjelzés, úrnőm – válaszolt a török, fogva tartva Zsuzsanna tekintetét. – Rózsa. Élő rózsa. A hazámból származik. Amerre megyek, mindenhová magammal viszek rózsatöveket, hogy naponta friss szálát tűzhessek a szívem fölé.

– Megkaphatom?

– Boldogan adom. – Leemelte a kaftánjáról a rózsaszálát, és Zsuzsanna lába elé tette.

Zsuzsanna felkapta, megszagolta.

– A rózsa a kedvenc virágom – suttogta. – Milyen különös illata van! Sokféle rózsát ismerek, de ez az illat egészen különös. – Forgatta a kezében, szagolgatta, nézegette. – Milyen érdekes! Nem látok rajta töviseket.

A török Zsuzsanna szemébe nézve válaszolt:

– Tövis nélküli rózsa a távoli családom kertjéből. Illata a hazámat, házunkat és a családomat idézi. Azért tűzök minden nap friss szálát a kaftánomra.

Hirtelen eltűnt a varázslat, mert megszólalt a várúr:

– Dadus! Kísérd Zsuzsannát a szobájába! Majd később meglátogatja Hajnalcsillagot! Gyerünk! – rendelkezett, miután magához tért a meglepetésből. – Hallottad, Zsuzsanna? – emelte fel a hangját lányára pillantva.

Dadus átkarolta kicsi úrnőjét, és határozottan a lakóépület felé irányította.

– Induljunk édes kincsem, amíg nagyobb botrány nem lesz. Öreg csontjaim megérik a kitörni készülő vihart. Gyerünk, gyerünk!

– Vakmerő vagy, török – szólt a várúr a hivatlan vendéghez, miután a hölgyek elvonultak. – Most menjél, és többet ne gyere! – Azzal hátat fordított, ő is visszament a belső kapun túlra.

A vár védői a török tisztet udvariasan, de határozottan, gyorsan kitessékelték. Döngve zárult mögötte a hatalmas kapu.

Ő azonban boldog volt. Láta közeli az imádott hölgyet, aki elfogadta tőle a szíve fölött viselt rózsát.

Ez nem mese, hanem egy valóságos előadás és annak váratlan sikere

– Egyik szemem sír, a másik nevet – sóhajtott Réka. – Végre, végre hallottunk a törökrózsáról. Örülök. A sztori azonban nem vidám. Szomorú

vagyok, mert Sárkány uram, akit eddig nagyon bírtam, keményen bánt Zsuzsannával. Miért nem engedte meg, hogy legalább egy kicsit beszélgessem a szimpatikus török tiszttel? Nem vette észre, hogy érdeklődnek egymás iránt? Szerintem Zsuzsannának is tetszett a fiú. Az én apukám biztos engedékenyebb lett volna.

– Igaza van Rékának! – erősítette meg barátnője véleményét Kincső. – Rágondolni sem merek, mi várhatott szegény várkisasszonyra, miután a dühös papájával találkozott. Csak édesanyjában reménykedhetünk, talán megvédte Zsuzsannát. Szóval én most nem szívesen lennék várkisasszony Sárkányszigeten.

– Én sem! – csatlakozott Réka. – Szerintem át kellene írunk a jelenetet kicsit vidámabbra.

Dédpapa nevetett: – Átírhatjuk, semmi akadálya. El is játszhatjuk, elő is adhatjuk. Sajnos azonban a legenda ettől nem változik.

– Oké! Írjuk át, osszuk ki a szerepeket, és mutassuk be a szüleinknek, nagyszüleinknek! – lelkesedett Réka. – Dédmama segít a jelmezek elkészítésében. Mikor tartjuk az első próbát?

– Akár most is kezdhetjük – bólintott dédpapa. – A történet befejezése ebben az esetben holnapra csúszik.

– Nem probléma! Szerintem elég az izgalomból mára. Holnap majd megtudjuk, hőseinknek mi lett a sorsa. Most osszuk ki a szerepeket! – vette

át a kezdeményezést Réka. – Én leszek Zsuzsanna várkisasszony!

Kincső abban a pillanatban ellenkezett:

– Réka, nem szép dolog, hogy visszaélsz a helyzetteddel. Légy udvarias a vendégeiddel, főleg a barátnőddel! Én szeretnék Zsuzsanna lenni! – jelentette ki határozottan. – Ki szavaz rám? – Oda-szaladt a varrogató dédmamához, megragadta és felemelte a kezét. – Egy szavazatot már kaptam! Saját szavazatom a második, az már kettő. Tesó? Kiállsz a húgocskád mellett? Akkor fel a kezekkel! Így ni! Három szavazattal megvan a többségem.

Réka dédpapára nézett, aki csendre intette. – Ne ellenkezz! Válassz másik szerepet!

– Jó, választanék, de egy lányszerep van. Talán dadus legyek? – háborgott.

– Igen, legyél Dadus! – lelkenedett az eddig elmélyülten varrogató dédmama. – Felveszed a nyári lenvászon ruhámat, csipkés főkötőt is adok. Kispárnát kötünk a derekadra, hogy tekintélyesebb légy. Kincső megkapja nagymamád királykék koktélsruháját és bársony blézerét. Jól fogtok kinézni, garantálom!

Csak egy gyenge sóhajra futotta Rékától. Az eseményeket már nem ő irányította. Próbálkozott a török ifjú szerepének kiosztásával, ott is falba ütközött.

– Kristóf, ugye vállalod a török szerepét?

– Határozottan nem! – érkezett a döbbenetes válasz. – Remélem, nem várjátok el tőlem, hogy

a saját húgomra nézzek szerelmesen, és térdre borulva ajándékozzam meg egy rózsaszállal. Azt már nem! Vagy Sárkány uram leszek, vagy kiszállok a darabból. – Mindezt olyan határozottan mondta, hogy senki sem próbált ellene érvelni.

– Értem – pislogott Réka. Már rég megbánta, hogy felvetette a játék lehetőségét. – De hát ki alakítja a törököt? Ó! Megvan a megoldás! – nézett dédpapára.

– Na, ne! Értetek, és főleg érted, kicsi Réka, sok mindent megtettem, de...

Nem tudta folytatni a tiltakozást. A három gyerek dédmama lelkes támogatásával rövid időn belül meggyőzte, hogy jól fog neki állni a szerep. Dédmama már húzta is elő a szekrényből a halványlila damaszt abroszt, amiből ripsz-ropsz turbánt tekert.

– Próbáld fel, édesem! Menten kedvet kapsz a török ifjú eljátszásához!

Így is lett.

Kristóf megkapta dédpapa egykori zsinóros posztókabátját, bársonysüvegét.

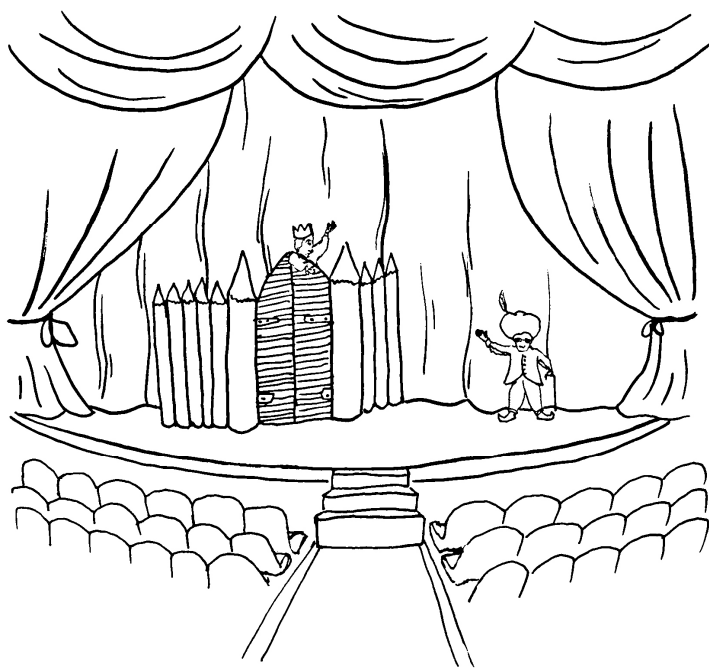
Mindenki beöltözött, és kezdődhetett a próba.

Dédmama is akcióba lendült. Sürgősen körbetrombitálta az illetékeseket. Elrendelte, hogy uzsonna után, pontosan öt órakor mindkét anyuka, mindkét apuka, mindkét nagymama és mindkét nagypapa a teraszon üljön. Készüljenek fel, nem akármilyen előadást fognak látni.

Pontban öt órakor dédmama köszöntötte a díszes publikumot, és röviden ismertette az előadás témáját. Elmondta, hogy a törökrózsa történetének egy mozzanatát fogják látni, sajátos, mai fel fogásban. A szereplők kicsit elrugaszkodtak a legendától, de csak a jó hangulatú előadás kedvéért tették.

– A történet Sárkányszigeten, a vár kapujában játszódik – mutatta be helyszínt dédmama. – Megjelenik a török tiszt, aki titokban megleste Zsuzsannát a hegyoldalban.

Intett Kristófnak, hogy beléphet, ő pedig lelépett a színről. És elkezdődött a rendhagyó előadás.

Középre lépett Sárkány úr, azaz Kristóf, és kiáltott:

– Álljon elém a vakmerő török, aki hívás nélkül megjelent Sárkányszigeten!

A takarásból előbukkant turbánnal a fején déd-papa. Igyekezett délceg, hősies pózt felvenni, kisebb-nagyobb sikerrel. A mély meghajlásból természetesen szerény fejbiccentésre futotta:

– Légy üdvözölve, fényességes Sárkány uram! Kérlek, ne törődj a látszattal! Valójában én egy bátor ifjú török tiszt vagyok – szólt meggyőző hangon.

Ekkor majdnem megszakadt az előadás, mert az úri közönség nem tudta fékezni jókedvét. Nyílt színi taps, hatalmas ováció fogadta a török megjelenését és bátor, nem mindennapi beköszöntőjét.

Kristóf nem törődött a nézők derűtségével. Rezzenéstelen arccal, kemény hangon folytatta:

– Ne magyarázkodj, török! Megnyugtatlak, sosem adtam a látszatra. Vakmerő vagy, hogy fegyvertelenül elém merészkedtél. Mi szél hozott?

– Békével jöttem, nem ellenségként. Uram, fogadd el tőlem ezt a ritka, becses ajándékot! Egyedi készítésű fegyver – szólt, és átnyújtotta dédmama légycsapóját.

Ekkor ismét kuncogás hallatszott a nézőtérrel, ám a lelkes szereplők ettől eltekintettek. A török ifjú további ajándékok átadására készült.

– A várúrnőt és gyönyörű leányodat is szeretném megajándékozni néhány különleges, egyedi ékszerrel – szólt, miközben kotorászni kezdett kaftánja, vagyis élete párja alkalmi brokát blézere zsebében. Sajnos, arra nem derült fény, mit rejteget a zseb, mert a semmiből váratlanul előlibbent Zsuzsanna, azaz Kincső.

– Légy üdvözölve, dicső lovag! Láttam, amikor érkezted – kényeskedett. Lassan körbesétálta a törököt, nézegette délceg alakját: – Milyen díszes az öltözeted! Jól nézel ki! Nini! – kiáltott fel. – Gyönyörű rózsát tűztél a kaftánodra! Nekem hoztad?

– Neked, úrnőm!

– Köszí! Gyere, kicsit beszéljünk, szeretném megtudni, honnan jöttél, meddig maradsz, honnan van a rózsza, és még sok mást is fogok kérdezni. – Kincső nagyon beleélte magát a szerepébe. Dőlt belőle a szó.

Lehet, hogy egy unalmas párbeszéd visszavette volna az előadás lendületét, azonban nem így történt.

Berobbant, pontosabban begurult a színre dadus, azaz Réka. A párna ugyanis kicsúszott a jelmezéből, és hasra esett benne. Őt nem zavarta. Úgy, hason fekve, Sárkány úr lábába kapaszkodva beszélt:

– Jó uram! Próbáltam féken tartani Zsuzsannát, de ő sajnos gyorsabb nálam. Azt mondta, megnézi Hajnalcsillagot. Mire feltápáskodtam a ló-

cáról, elszáguldott, és már itt állt a vendég előtt.
– Hatalmas levegőt vett, majd folytatta: – Uram!
A török ifjúnak tetszik kicsi úrnőm, ehhez nem
fér semmi kétség. Én meg tudom állapítani. Te is
láthatod, Zsuzsannának ez nincs ellenére.

Sárkány uramnak nem volt mondanivalója,
ezért a dadus egyre bátrabban folytatta:

– Mondd, jó uram, mi baj származhat abból, ha
egy kicsit beszélgetnek a fiatalok. Zsuzsikám
meghallgatja részletesen a rózsza történetét, mert
érdekli. Ő is mesél a török fiúnak valamit, és
mindketten boldogok lesznek. Hagyd már őket
egy picikét csevegni! Inkább segíts fel, régóta
fekszem itt előtted!

– Dadus! Vannak dolgok, amibe nem kell bele-
ütni az orrod! Zsuzsanna engedelylem nélkül
jött ide, meg fogom büntetni – szólt komolysággal
megőrizve Sárkány uram.

– Így beszélsz velem, öreg dadussal, aki a fele-
séged mellett szolgált, és születése óta vigyázok
egyetlen leánykádra? – háborgott a hasaló dadus.
– Emlékszem ám, régen hányszor álltál titokban
a várúrnő ablaka alatt! Akkor bezzeg hízelegtél
nekem, és könyörögtél, hogy ne áruljalak el. El-
felejtetted, hogy te is voltál ifjú szerelmes?

A várúr, úgy látszik, nem emlékezett. Hallga-
tott.

Dadus is kezdett kifogyni a mondanivalóból,
így szólt hát:

– Na, emeljél már fel! Meddig kell még hasalnom? Gyerekeim! – intett dédpapának és Kincsőnek. – A védelmem alatt álltok. Beszélgesse-
tek nyugodtan, addig Sárkány uram végre felse-
gít engem. Ugye, jó uram? Talpra segítesz vég-
re?

A nézőtéren nem egy történelmi játékot megille-
tő hangulat uralkodott. A tisztelt nézők zsebken-
dővel fogták be a szájukat, pedig nem köhögtek,
nem tüsszögtek. Tapsolni is elfelejtettek, annyira
magával ragadta őket az előadás nem mindenna-
pi hangulata.

Dadus időközben feltápászkodott, a többiek
melléje álltak, átölelték egymást, és meghajoltak.

Dédmama adta meg a zárszót:

– A szerelmesek ma is boldogan élnek, ha meg
nem haltak. Itt a vége, lehet tapsolni! – intett a
kedves nézőknek.

– Most pedig, kedves szereplők, kedves vendé-
gek, díjakat fogok átadni – jelentette be. – Réká-
nak és Kincsőnek az általam alapított Rongybaba
díjat, Kristófnak pedig a dédpapával közösen
alapított Falovacska díjat. Gyertek, vegyétek át,
közönségünk lelkes tapsolása kíséretében!

A díjátadás után így folytatta dédmama:

– Valamint ünnepélyesen végvári vitézzé ütöm
Kristófot és dédpapát. Térdre, vitézek!

Kristóf engedelmesen térdre ereszkedett, dédpapa segílyt kérő tekintettel fordult élete párja felé.

– A török állva maradhat, elég, ha meghajol – mosolygott dédmama. – Majd királynői testtartást felvéve, az előadáson díszkardként funkcionáló légyecsapóval vállon veregette mindkettőjüket.

A ceremóniát a közönség lelkes ovációval fogadta.

Dédpapa befejező meséje a rózsatövek elültetéséről, Sárkány uram családjának titokzatos eltűnéséről

Másnap délelőtt utoljára gyűltek dédpapa köré a gyerekek. A helyi legenda befejező szakasza következett.

Dédpapa kicsit sajnálta, hogy vége. Szívesen szőtte volna tovább a történetet, de nem tette. Hű akart maradni a falu népe által őrzött igaz meséhez. A tegnapi kitérő, az alternatív előadás bocsánatos bűn volt, mára mindenki visszazökkent a való életbe.

Dédpapa – ismét dédpapaként – folytatta a mesét:

– A török ifjút nem olyan fából faragták, hogy könnyen lemondjon álmairól. Másnap reggel egy

hatalmas kosár rózsatővel jelent meg a várhoz vezető keskeny út bejáratánál.

Az örök megismerték, köszöntötték, ám nem engedték tovább. – Urunk szigorú parancsára nem léphetsz az útra! Ha megteszed, foglyunk leszel – szóltak.

– Békével jöttem, csak rózsatöveket hoztam a várkisasszonynak – szolt a török tiszt felemelt kézzel, jelezve, hogy valóban békés a szándéka.

– Nem engedhetünk tovább – ingatták fejüket az örök. – Fordulj vissza! Ne akard, hogy foglyul ejtsünk!

A török bólintott. Megfordult, és a Csapás irányába indult. Felment a hegyre, oda, ahol Zsuzsannát először meglátta. Leült a tetőn, órákon keresztül bámulta a távoli palánkvárat.

Futárok érkezése térítette vissza a jelenbe. Pecsétes levelet hoztak. Feltörte a pecsétet, elolvasta a levelet, arca fájdalmasan elkomorult. Az állott a parancsban, hogy katonáival sürgősen csatlakozzon a fősereghez. Összevont, hatalmas támadást indítanak a határfolyótól nem messze lévő nagy, fontos végvár ellen.

Nem indult azonnal. Először a rózsatöveket elültette az út mentén, ahol Zsuzsanna szokott sétálni. A közeli patakból vizet hozott, megöntözte valamennyit. Végigsétált a domboldalon, leszakított néhány margarétát, harangvirágot, ruhájára tűzte és csak utána bólintott, hogy indulhatnak.

Szinte ezzel egy időben lovasfutár érkezett Sárkányszigetre is. Királyi pecsétetes levelet nyújtott át Sárkány uramnak.

A király hadba szólította a vár katonáit. A parancs úgy szólt, készüljenek fel, és amint lehet, induljanak a közeli végvár védelmére. Toborozzon a várkapitány harcolni tudó férfiakat a faluból is, sok bátor emberre lesz szükség. A vár népét és a falu maradék lakosságát igyekezzen biztonságba helyezni, nehéz idők jönnek a vidékre.

Sárkány uram kezébe hajtotta a fejét. – Hát ideértetek! – suttogetta. Vitéz, hazaszerető ember lévén nem búslakodhatott, nem tétlenkedhetett sokáig. Parancsot adott, hogy a falu minden családját értesítsék a veszélyről. Igyekezzenek menteni az életüket, meneküljenek minél előbb.

A hírre a férfiak és nagyobb fiúk behajtották állataikat mélyen az erdőbe. Sokan ott is maradtak, mert nem akartak fegyvert fogni. Mentek velük az asszonyok, gyermekek, öregek is. Sírva léptek ki házacskájuk kapuján, nem tudták, valaha visszatérhetnek-e.

A bátrabbak a lábba menekültek, az ott élőktől kértek segítséget.

Az írástudó szerzetesek is összepakolták féltett könyveiket, kódexeiket, és Juliánhegy felé menekültek. A királytól kapott szőlőbirtokon lévő titokzatos pincéhez tartottak. Ott eltűntek, mintha a föld nyelte volna el mindnyájukat. Soha többet

nem látták őket, sem az értékes könyveiket. Mintha a föld nyelte volna el őket.

Egy nap alatt kiürült a falu. Sem ember, sem állat nem maradt. Néma, kihalt lett minden ház.

A várban is nagy volt a jövés-menés.

A szolgák a várúrnő irányításával ládákba pakolták a menthető értékeket, szekereken a szőlőhegyre, a pincéhez szállították, és a pince titkát ismerő néhány ember gondjára bízták. A szállítók a teherből megszabadulva szabad elvonulást kaptak. Eldönthették, hogy a menekülésnek milyen útját választják.

A máskor oly forgalmas országút is elnépteledett. Eltűntek a vándorkereskedők, a marhahajcsárok, a borkereskedők, és az utazók karavánjai. Csak katonák vonulásától porzott időnként az út.

A várban élő mesterek összeszedték szerszámaikat. Vagy beálltak katonának Sárkány uram seregébe, vagy elhagyták a várat és elmenekültek.

Sárkány uram a ház népét, a szolgasereget is elbocsátotta, lehetőséget adva a menekülésre. A leg-hűségesebbek azonban maradtak, élükön dadussal.

– Most menjek el, amikor baj van? – kiabált harciasan dadus. – Volna szíve elbocsátani, jó uram? Azt már nem! Nem tágitok kicsi úrnőm mellől, amíg élek.

A vár úrnője utoljára járt körbe a palánkvárban. Könnyes szemmel simította meg kedvenc bútora-
it. Zsuzsannával együtt végigsétált a szobákon, a

belső udvaron, a palánkon, majd felült a várakozó szekérre.

Sárkány uram néhány megbízható vitézével a szőlőhegyre kísérte családját.

Mielőtt elváltak, megosztotta feleségével a titkot. Elmondta, hogy a pince folytatásaként ásott alagúton keresztül fognak menekülni néhány hűséges szolga segítségével. Az alagút végén megbízható emberek várják őket, és gondoskodnak a biztonságukról addig, amíg újra találkozhatnak.

– Bízatsz az embereimben! – vigasztalta síró feleségét. – Kimenekítenek, biztos helyre visznek mindkettőtöket és dadust is. Amint a csatának vége, és királyunk öfelsége engedi, megyek utánatok. Ígérem!

Megölelte feleségét, leányát, akiket a világon a legjobban szeretett, és felpattant a lovára. Elindult, nem nézett vissza. Nem akarta, hogy lássák, mennyire elérzékenyült.

Anya, leánya és az öreg dadus lement a pince lépcsőjén. Beléptek a vastag tölgyfa ajtón.

Két hűséges szolga várta őket.

Döngve zárult az ajtó, csikordult a zár. Elnyelte őket a pince titkos mély labirintusa.

Sárkányuram még aznap elhagyta csapatával Sárkányszigetet. Csapódott a palánk kapuja, a vár is hosszú időre elcsendesedett.

A környéken csak néhány hegylakó maradt. Ők nem hagyták el otthonaikat, inkább vállalták a veszélyt. Bemenekültek az erdőbe, láthatatlanná

váltak, ha török portyázó martalócokat jeleztek a kürtösök. Amikor elmúlt a veszély, visszatértek házaikba.

A törököket jelző kürtök egyre gyakrabban szóltak.

Sajnos meg is jelentek a turbánosok. Hatalmas csapattal keltek át a határfolyón, körbevették a kiszemelt fontos végvárat. Annyian voltak, mint égen a csillag, réten a fűszál. Sátraikkal elborították a legelőket, kaszálókat.

A vár védői sokkal kevesebben voltak, ám lánglelkű kapitányuk példája nem hagyta gyengülni elszántságukat. Bátran néztek farkasszemet a tengernyi törökkel.

A két sereg többször összechapott. Sokáig nem bírtak egymással. Mindkét csapat, a védők és a támadók is folyamatosan kaptak segítséget. A védőkhöz azonban sajnos kevesebb, a törökökhöz sokkal nagyobb számú utánpótlás érkezett.

Így az utolsó ütközet során a hatalmas túlerő eltiporta a lelkesedést. Nemsokára török lófarkas lobogót lengetett a szél a végvár tornyának tetején.

A győztesek sok évig uralták a várat. Gyakran portyáztak a környéken. Ám mindenütt kihalt falut, elhagyott palánkvárat találtak.

A hegylakók a vesztes csata után soha többé nem látták Sárkány urukat, sem a feleségét, sem a leányát.

Senki mást, csak egy embert láttak magányosan kószálni a kihalt vidéken. Fehér gyors inget, posztó nadrágot, varrott török csizmát viselt. Minden nap, órákon át sétált Sárkány uram egykori pincéje körül, és a domboldalon, ahol Zsuzsanna szokott lovagolni. A magányos ifjú sokszor üldögélt a különös rózsatövek között, néha beszélt hozzájuk.

Kitartóan érdeklődött a hegylakóktól a pince titka és annak ismerői iránt. Ők azonban hallgattak, kötötte őket szent esküjük, amit Sárkány uramnak tettek.

Valamire azonban mégis rábukkanhatott a magányos idegen, mert egy napon különösen jó kedve volt. Sokáig nézegetett valami térképfelét, bámulta a pincét, a közeli erdőt. Töprengett, időnként bólogatott. Kis idő elteltével gondosan

összehajtogatta a térképét, elrakta az ingébe a szíve fölé.

Megcirógatta a rózsákat, egy tövet beletett a tarisznyájába, elköszönt a hegylakóktól, és bevette magát az erdőbe. Soha nem jött vissza.

Évek teltek el, amíg a falu egykori lakói előmerészkedtek az erdőből és a lápból.

A legbátrabbak elkezdtek újjáépíteni házaikat, művelni gaz verte kertjeiket. A faluba lassan-lassan visszatért az élet. A palánkvár azonban lakatlan maradt.

Itt a vége

Mindhárom gyerek sajnálta, hogy vége a különös történetnek.

Már nem akarták átírni. Belátták, legjobb, ha úgy fognak majd emlékezni az igaz mesére és egyszer majd tovább adni, ahogyan dédpapától hallották.

Sokáig üldögéltek dédpapa mellett, mindannyian végigpergették emlékezetükben a hallottakat.

– Valami nem hagyott nyugodni – szólalt meg Kristóf. – Meg is kérdeztem a nagypapámtól és az apukámtól. Nem értem, hogy a mai napig

nem tárták fel a pince titkát. Azt válaszolták, megpróbálták, mint ahogyan az előző tulajdonos is. De ahol megbontották a téglafalat, csak újabb és újabb falba ütköztek. A pince végét nagyon-nagyon régen több méter mélyen valakik eltorlaszolták, vagy beomlasztották, így az alagút feltárhatatlanná vált. Apukám azt mondta, megőrzik a pince titkát. Megvárják, amíg felnövök. Régészként majd feltárom.

– Én is faggattam a nagypapámat az alagútról – mesélte Réka. – Minden nap járja az erdőt, ismeri, mint a tenyerét, lehetetlen, hogy nem lelt nyomokra, jelekre, ami az alagút megtalálását segítette volna. Azt mondta, sokszor kereste dédpapával együtt. Ám az erdő az évszázadok során rengeteget változott. Fák pusztultak el, újak nőttek, semmi nem olyan, mint régen. Néhány öreg faóriás tudhat valamit, de némák, mint az egykori építők voltak. A nagypapám felfedezni vélt egy-egy furcsa halmot, öreg tölgyek tövében lévő mélyedést, de kiderült, hogy csak egy róka-család kotorékára, vagy más erdei állat vackára bukkant. Ha létezett is alagút, réges-régen az enyészeté vált. Sajnálom – tárta szét a kezét Réka. Kristófhoz fordult. – Talán ha tényleg régész leszel, megtalálod, amit eddig senkinek sem sikerült.

– Az igaz mese szereplői ma már csak az emlékezetünkben élnek – fordult a gyerekek felé dédpapa.

Élnek viszont a törökrózsák. Virulnak kora nyártól késő őszig. Nem engedik feledni Zsuzsannát, aki kénytelen volt elhagyni szülőföldjét. Nem engedi feledni a bátor ifjú törököt sem, aki reményteli szívvel nekivágott az ismeretlennek, hogy megtalálja szíve hölgyét.

Nem tudjuk, hogy valaha találkoztak-e, nem is fogjuk soha megtudni. A rózsával borított hegyoldal azonban – köszönhetően a falu népe hagyománytiszteletének – őrizni fogja emléküket a legenda életben tartásával.

– Sárkányszigetet szívesen megnézném! – vetette fel Kristóf.

– Sajnos az őszi szünet holnap véget ér, ezúttal nem keríthetünk rá sort – válaszolta dédpapa. – De a következő vakációra előkészíték egy izgalmas sárkányszigeti portyázást. Felkeressük az egykori palánkvár helyét, és mutatok egy valóságos várat is. Benne vagyok?

– Nem kérdés! – rikkantott Kristóf. – Megtudhatunk valamit a valóságos várról?

A valóságos, létező várról? – nevetett hamiskásan dédpapa. – Az bizony egy igazi hódvár. Az egykori várarkot az emberek kitisztították, és összekötötték a rét közepén csordogáló patakkal. Itt vertek tanyát a hódok. Szép nagy várat építettek. Nyugodtan építkezhettek, senki sem háborgatta őket.

Kristóf lelkesen kurjantott, kinyújtva jobb kezét: – A sárkányszigeti portyázásra!

Kincső rácsapott: – A sárkányszigeti portyázásra!

Réka is rácsapott: – A sárkányszigeti portyázásra!

Dédpapa is rácsapott: – A sárkányszigeti portyázásra! Úgy legyen!

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm a sokat jelentő buzdítást Dr. B. Balásznak, Dr. R. Józsefnek, Ny. Pálnak, Sz. Ádámnak. A segítséget: R. Cilinek, N. Ferencnek, K. Bernadettnek, Cs. Erzsébetnek, D. Boglárkának, Sz. Ildikónak, D. Erzsébetnek és tanítványainak. Az ösztönző véleményeket régi kedves kollégáknak és barátoknak: A. Mártának, B. Máriának, H. Annának, Sz. Ilonának (+), K. Gertinek, I. Máriának, S. Lászlónak, V. Panninak, S. Juditnak, S. Gyöngyinek, Cs. Magdinak, T. Magdinak, Z. Verának, A. Jucinak, Cs. Margitkának. A kedves tájékoztatást N. Dórának, Sz. Attilának, H. B. Attilának és munkatársaiknak.

Szeretettel gondolok Várfalvi Eszterre és Csuha Gyulára, akik a Réka dombalján és a Réka az iskolában című kötetek kedves rajzait készítették. Hálásan köszönöm munkájukat. Köszönöm Bekő Veronika tanárnőnek, hogy összeismertetett Fehér János piarista diákkal, a Réka újabb kalandjainak rajzolójával, akiben megbízható, kedvesen együttműködő alkotótársra találtam. Köszönöm Tábori Zitának a tőle megszokott szakszerűséget, pontosságot, a gondos nyomdai előkészítést. Köszönöm Czupi Gyula igazgató úrnak, kiadónak, hogy ezúttal is lehetővé tette, segítette a könyv megjelenését. Véleménye fontos számomra.

Végül köszönöm régi és leendő gyermek és felnőtt olvasóimnak, hogy a könyv elolvasása

során végig követték és követik Réka legújabb kalandjait.

Szívesen fogadom minden kedves olvasó véleményét, kérdését az uzsokilaszlone.m@gmail.com email-címen.

Ajánló

Jó újra belebújni egy már ismerős könyvi világba. A több részes történetek írói ezt a lehetőséget használják ki. Aki megszerette Uzsoki Mária történeteit, az most sem fog csalódni. A szereplők és a környezet is ismerős már, a történet azonban újabb területeit hódítja meg világunknak. Közben a kicsikből diákká növekvő gyermekek lesznek. Ebben a kötetben nemcsak a jelen, hanem a múlt érdekességei is alakítják a történetet. Így szélesedik ki a világ a szereplők és az olvasók előtt. Aki Réka életét ebben az új időszakban is szeretné követni, az örömmel fogja olvasni a sorozat harmadik kötetét.

Czupi Gyula,
a könyv kiadója

A sorozat korábbi részei elolvashatók az interneten a kiadó honlapján (www.czupi.hu). Hamarosan ez a kötet is ott lesz elérhető. A kötetekhez a történetet felidéző kérdéseket készített Azolo (www.azolo.hu).